

Projekt

U S T A W A

z dnia ... roku

o związku metropolitalnym w województwie pomorskim oraz o zmianie niektórych innych ustaw

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady i tryb tworzenia oraz zasady funkcjonowania związku metropolitalnego w województwie pomorskim, zwanego dalej „związkiem metropolitalnym”.

2. Związek metropolitalny jest zrzeszeniem gmin i powiatów województwa pomorskiego, charakteryzującym się istnieniem powiązań funkcjonalnych i zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, położonym na obszarze spójnym pod względem przestrzennym, który zamieszkuje co najmniej 1 000 000 mieszkańców.

3. W skład związku metropolitalnego wchodzi miasta na prawach powiatu: Gdańsk, Gdynia i Sopot oraz inne gminy będące częścią miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego w granicach określonych ustaleniami aktualnie obowiązującego „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego”. Ponadto w skład związku metropolitalnego mogą wchodzić inne gminy i powiaty, które spełniają kryteria określone w ust. 2.

4. W przypadku, gdy silne powiązania funkcjonalne oraz zaawansowane procesy urbanizacyjne przekraczają granice administracyjne województwa pomorskiego, granice związku metropolitalnego mogą wykraczać poza granice tego województwa.

Art. 2. 1. Związek metropolitalny wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność, samodzielnie dysponuje mieniem związku oraz prowadzi gospodarkę finansową na podstawie budżetu.

2. Związek metropolitalny ma osobowość prawną.

3. Samodzielność związku metropolitalnego podlega ochronie sądowej.

Art. 3. 1. O ustroju związku metropolitalnego stanowi jego statut.

2. Statut związku metropolitalnego określa:

- 1) nazwę i siedzibę związku metropolitalnego;
- 2) zasady przystępowania i występowania członków związku metropolitalnego i zasady dokonywania rozliczeń majątkowych;
- 3) szczegółowy zakres działania związku metropolitalnego, w tym zadania publiczne, o których mowa w art. 13 ust. 3, oraz kompetencje służące do ich realizacji;
- 4) organizację wewnętrzną oraz tryb działania organów związku;
- 5) zasady udzielania przez organy wykonawcze gmin i powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego upoważnień do udziału w zgromadzeniu związku metropolitalnego w charakterze delegata;
- 6) zasady korzystania z obiektów i urządzeń związku metropolitalnego;

- 7) zasady udziału w kosztach wspólnej działalności, zyskach i pokrywania strat związku metropolitalnego;
 - 8) szczegółowe zasady ustalania wysokości zmiennej części składki rocznej i terminy płatności składek;
 - 9) inne zasady określające współdziałanie gmin i powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnym.
3. Projekt statutu związku metropolitalnego i jego zmiany podlega:
- 1) zaopiniowaniu przez organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego;
 - 2) zaopiniowaniu przez zarząd województwa pomorskiego – w zakresie zadań publicznych związku metropolitalnego, o których mowa w art. 13 ust. 3;
 - 3) uzgodnieniu z Prezesem Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej.
4. Organy, o których mowa w ust. 3, wydają opinię lub uzgodnienie w terminie 60 dni od dnia doręczenia projektu statutu związku metropolitalnego. Po upływie tego terminu projekt statutu uznaje się za pozytywnie zaopiniowany lub uzgodniony.

Rozdział 2

Tworzenie związku metropolitalnego

Art. 4. 1. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia:

- 1) utworzyć w województwie pomorskim związek metropolitalny, ustalić jego nazwę i siedzibę jego władz oraz ustalić jego obszar i granice przez wskazanie gmin wchodzących w skład tego związku,
 - 2) zmieniać obszar i granice związku metropolitalnego przez wskazanie jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład tego związku.
2. Rada Ministrów wydaje rozporządzenia, o których mowa w ust 1, mając na względzie:
- 1) istniejące formy współpracy jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego, a w szczególności związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnej;
 - 2) zaawansowanie procesów urbanizacyjnych i powiązania funkcjonalne, a w szczególności powiązania transportowe;
 - 3) strukturę osadniczą i przestrzenną uwzględniającą więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe na tym obszarze;
 - 4) zasadę ciągłości przestrzennej związku metropolitalnego.
3. Zmieniając obszar i granice związku metropolitalnego, Rada Ministrów ustala nowe granice istniejącego związku metropolitalnego, z tym że obszar związku metropolitalnego w nowych granicach nie może naruszać zasad, o których mowa w art. 1 ust. 2, 3 i 4, a także w art. 4 ust. 2.
4. Likwidacja związku metropolitalnego następuje w drodze ustawy.

Art. 5. 1. Rozporządzenie, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1, jest wydawane na wniosek ministra

właściwego do spraw administracji publicznej.

2. Minister właściwy do spraw administracji publicznej sporządza wniosek, o którym mowa w ust. 1, na podstawie wniosku rady miasta Gdańska o utworzenie związku metropolitalnego.

3. Rada miasta Gdańska składa wniosek o utworzenie związku metropolitalnego do ministra właściwego do spraw administracji publicznej, za pośrednictwem właściwego miejscowo wojewody.

4. Wniosek o utworzenie związku metropolitalnego zawiera:

- 1) nazwę związku metropolitalnego, wskazanie siedziby jego władz oraz określenie jego obszaru i granic;
- 2) uzasadnienie utworzenia związku metropolitalnego, zawierające w szczególności wskazanie form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, które mają wejść w skład związku metropolitalnego, zaawansowania procesów urbanizacyjnych i powiązań funkcjonalnych, a także opis struktury osadniczej i przestrzennej uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe;
- 3) dane statystyczne dotyczące liczby ludności oraz powierzchni związku metropolitalnego;
- 4) wyniki przeprowadzonych konsultacji z mieszkańcami w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego;
- 5) określenie szacunkowych kosztów, będących skutkiem wydania rozporządzenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1;
- 6) określenie szacunkowych planów dochodów i wydatków związku metropolitalnego w kolejnych dwóch latach budżetowych następujących po wydaniu rozporządzenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1.

5. Do wniosku o utworzenie związku metropolitalnego dołącza się:

- 1) uchwały organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego w sprawie przeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami;
- 2) uchwały organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego zawierające opinie, o których mowa w art. 8 ust. 1;
- 3) mapę topograficzną z zaznaczeniem granic jednostek samorządu terytorialnego, które mają wejść w skład związku metropolitalnego.

6. Właściwy miejscowo wojewoda, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o utworzenie związku metropolitalnego, przekazuje go, wraz ze swoją opinią, ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej.

Art. 6. 1. Minister właściwy do spraw administracji publicznej może sporządzić wniosek, o którym mowa w art. 5 ust. 1, także na podstawie wniosku rady miasta Gdańska o utworzenie związku metropolitalnego w drodze przekształcenia istniejącego:

- 1) związku międzygminnego, o którym mowa w art. 64 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym albo
- 2) związku powiatowo-gminnego, o którym mowa w art. 72a ustawy o samorządzie powiatowym albo
- 3) stowarzyszenia, o którym mowa w art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie

gminnym.

2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się także odpowiednio:

- 1) uchwałę zgromadzenia związku międzygminnego, o którym mowa w ust. 1 pkt 1,
- 2) uchwałę zgromadzenia związku gminno-powiatowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2,
- 3) uchwałę walnego zebrania członków stowarzyszenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3

- o wyrażeniu zgody na przekształcenie w związek metropolitalny.

3. Uchwałę, o której mowa w ust. 2, właściwy organ podejmuje większością 3/5 głosów składu organu, w głosowaniu imiennym.

4. Uchwały, o których mowa w art. 5 ust. 5 pkt 1 nie są wymagane.

5. Złożenie negatywnej opinii, o której mowa w art. 5 ust. 5 pkt 2, jest równoznaczne z wystąpieniem jednostki samorządu terytorialnego ze związku międzygminnego, związku powiatowo-gminnego lub stowarzyszenia z mocy prawa. Przepis nie dotyczy gmin i powiatów będących częścią miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego w granicach określonych ustaleniami aktualnie obowiązującego „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego”.

6. Związek metropolitalny z dniem utworzenia wstępuje we wszelkie prawa i obowiązki związku międzygminnego, związku powiatowo-gminnego lub stowarzyszenia, o którym mowa w ust. 1, w tym prawa i obowiązki związane z funkcją związku zintegrowanych inwestycji terytorialnych.

7. Wraz z dniem utworzenia związku metropolitalnego, na wniosek pełnomocnika do spraw utworzenia związku metropolitalnego złożony do właściwego organu rejestrowego, organ ten wykreśla związek międzygminny, związek powiatowo-gminny lub stowarzyszenie, o czym zawiadamia Prezesa Rady Ministrów, wojewodę pomorskiego oraz pełnomocnika do spraw utworzenia związku metropolitalnego.

8. W zakresie nieuregulowanym inaczej w przepisach ust. 2-7, do wniosku, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 5.

Art. 7. 1. Do wydania rozporządzenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2, stosuje się odpowiednio przepisy art. 5 ust. 1-3 i 6, z tym że wniosek o zmianę obszaru i granic związku metropolitalnego do ministra właściwego do spraw administracji publicznej może złożyć zgromadzenie związku metropolitalnego, zwane dalej: „zgromadzeniem”.

2. Wniosek o zmianę obszaru i granic związku metropolitalnego zawiera:

- 1) określenie nowego obszaru i nowych granic związku metropolitalnego;
- 2) uzasadnienie zmiany obszaru i granic związku metropolitalnego, zawierające w szczególności wskazanie form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, które mają wejść w skład związku metropolitalnego, zaawansowania procesów urbanizacyjnych i powiązań funkcjonalnych, a także opis struktury osadniczej i przestrzennej uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe na tym obszarze;
- 3) informacje, o których mowa w art. 4 ust. 4 pkt 3, 4, 5, 6.

3. Do wniosku o zmianę obszaru i granic związku metropolitalnego dołącza się:

- 1) wniosek właściwego organu jednostki samorządu terytorialnego w sprawie przystąpienia do związku metropolitalnego lub wystąpienia ze związku;
- 2) uchwałę organu stanowiącego jednostki, o której mowa w pkt 1, w sprawie przeprowadzenia

konsultacji z mieszkańcami;

3) opinie organów, o których mowa w art. 8 ust. 3.

4. W przypadku, gdy następuje zmiana granic związku metropolitalnego:

1) przyjęte przez związek metropolitalny strategie rozwoju i dokumenty polityki związku metropolitalnego zachowują moc i obowiązują na nowym obszarze związku metropolitalnego do dnia wejścia w życie nowych strategii lub dokumentów polityki związku metropolitalnego;

2) uchwalone przez związek metropolitalny akty prawa miejscowego zachowują moc i obowiązują na nowym obszarze związku metropolitalnego do dnia wejście w życie nowych aktów prawa miejscowego.

5. Wystąpienie gminy lub powiatu ze związku metropolitalnego nie może naruszać ciągłości przestrzennej związku metropolitalnego. Ciągłość przestrzenną związku ustala się na podstawie granic administracyjnych gmin.

Art. 8. 1. Wydanie rozporządzenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1, wymaga zasięgnięcia opinii:

1) organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, które mają wejść w skład związku metropolitalnego, poprzedzonych przeprowadzeniem konsultacji z mieszkańcami;

2) właściwego miejscowo zarządu województwa;

3) właściwego miejscowo wojewody.

2. Wydanie rozporządzenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1, wymaga pozytywnej opinii rad co najmniej 70% gmin, które mają wejść w skład związku metropolitalnego.

3. Wydanie rozporządzenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2, wymaga zasięgnięcia opinii:

1) właściwego miejscowo zarządu województwa;

2) właściwego miejscowo wojewody.

4. Organy, o których mowa w ust. 1 i 3, wydają opinię w terminie 60 dni od dnia doręczenia wystąpienia o opinię. Po upływie tego terminu wystąpienie uznaje się za pozytywnie zaopiniowane.

Art. 9. 1. Związek metropolitalny jest tworzony z dniem

2. Zmiana granic związku metropolitalnego następuje z dniem 1 stycznia kolejnego roku.

Art. 10. 1. Pełnomocnikiem do spraw utworzenia związku metropolitalnego, zwanym dalej: „pełnomocnikiem”, jest prezydent miasta Gdańska, a w przypadku, o którym mowa w art. 6, przewodniczący zarządu związku międzygminnego, związku powiatowo-gminnego lub stowarzyszenia.

2. Pełnomocnik wykonuje obowiązki od dnia wejścia w życie rozporządzenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1, z tym że zadania i kompetencje organów związku metropolitalnego wykonuje od dnia jego utworzenia:

1) w przypadku zgromadzenia - do dnia jego pierwszej sesji;

2) w przypadku zarządu związku metropolitalnego - do dnia jego wyboru.

3. Obsługę pełnomocnika zapewnia urząd miasta, a w przypadku, o którym mowa w art. 6, biuro związku międzygminnego, związku powiatowo-gminnego lub stowarzyszenia, a po utworzeniu związku metropolitalnego urząd tego związku.

4. Do zadań pełnomocnika należy przygotowanie organizacyjne i prawne związku metropolitalnego do wykonywania zadań publicznych, w szczególności:

- 1) opracowanie projektu statutu związku metropolitalnego, uzyskanie wymaganych opinii i uzgodnień, a także przedłożenie projektu statutu do uchwalenia przez zgromadzenie związku metropolitalnego na pierwszej sesji;
- 2) opracowanie projektu uchwały w sprawie pierwszego budżetu związku metropolitalnego;
- 3) przygotowanie projektów innych uchwał oraz zwołanie pierwszej sesji zgromadzenia związku metropolitalnego.

5. Pełnomocnik zwołuje pierwszą sesję zgromadzenia związku metropolitalnego na dzień przypadający w ciągu 2 miesięcy od dnia utworzenia związku metropolitalnego.

6. Z dniem zakończenia wykonywania zadań i kompetencji organów związku metropolitalnego przez pełnomocnika zadania pełnomocnika przechodzą na właściwe organy związku metropolitalnego.

Art. 11. 1. Wojewoda pomorski może udzielić związkowi metropolitalnemu dotacji celowej na działania związane z utworzeniem związku metropolitalnego w wysokości do 0,2% udziału związku metropolitalnego we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, w roku utworzenia związku metropolitalnego.

2. Wojewoda pomorski może przekazać związkowi metropolitalnemu mienie nieruchomości Skarbu Państwa, z przeznaczeniem na siedzibę urzędu metropolitalnego.

3. Przekazanie mienia Skarbu Państwa, o którym mowa w ust. 2, następuje na podstawie decyzji administracyjnej wojewody pomorskiego wydanej z urzędu.

4. Organem odwoławczym w sprawach nabycia mienia Skarbu Państwa przez związek metropolitalny jest minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa.

5. Nabycie mienia jest nieodpłatne i następuje z dniem, w którym decyzja o jego przekazaniu stała się ostateczna.

6. Do postępowania w sprawie przekazania mienia związkowi metropolitalnemu w drodze decyzji stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267, z późn. zm.4).

7. Ostateczna decyzja o przekazaniu związkowi metropolitalnemu praw, które są lub mogą być ujawnione w księdze wieczystej, stanowi podstawę do wpisu w księdze wieczystej.

8. Postępowanie w przedmiocie wpisu jest wolne od opłat sądowych.

Art. 12. 1. Jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia wykonywania zadań publicznych przez związek metropolitalny:

- 1) jednostka samorządu terytorialnego, na wniosek związku metropolitalnego, może zbyć część lub wszystkie posiadane przez siebie akcje lub udziały spółki akcyjnej lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz związku metropolitalnego, o ile przedmiot działalności spółki jest związany z realizacją zadań związku metropolitalnego;
- 2) jednostka samorządu terytorialnego oraz związek metropolitalny mogą postanowić w drodze

zgodnych uchwał swoich organów stanowiących o przekształceniu jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego tej jednostki samorządu terytorialnego odpowiednio w jednostkę budżetową lub samorządowy zakład budżetowy związku metropolitalnego, o ile przedmiot ich działalności jest związany z realizacją zadań związku metropolitalnego;

- 3) jednostka samorządu terytorialnego oraz związek metropolitalny mogą, w drodze porozumienia, postanowić o wspólnym prowadzeniu i finansowaniu odpowiedniej jednostki budżetowej lub zakładu budżetowego, o ile przedmiot ich działalności jest związany z realizacją zadań związku metropolitalnego i jednostek samorządu terytorialnego;
 - 4) związek komunalny, za zgodą związku metropolitalnego wyrażoną w drodze uchwały zgromadzenia tego związku, może postanowić w drodze uchwały zgromadzenia o przeniesieniu na związek metropolitalny wszelkich praw i obowiązków związku komunalnego, o ile przedmiot jego działalności jest związany z realizacją zadań związku metropolitalnego.
2. Zbycie akcji lub udziałów, przekształcenie jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego oraz przeniesienie na związek metropolitalny wszelkich praw i obowiązków związku komunalnego, o których mowa w ust. 1, następuje ze skutkiem na dzień 1 stycznia kolejnego roku.
3. Przekształcenie jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego w trybie przepisu ust. 1 pkt 2 skutkuje wstąpieniem jednostki powstałej w wyniku tego przekształcenia we wszelkie prawa i obowiązki jednostki, która podlegała przekształceniu, w tym wynikające z zezwoleń i koncesji oraz innych aktów administracyjnych.
4. Przepis ust. 1 pkt 2 i ust. 2 stosuje się odpowiednio do przekształcenia jednostek budżetowych oraz zakładów budżetowych związków komunalnych, odpowiednio w jednostki budżetowe i zakłady budżetowe związku metropolitalnego.
5. Przeniesienie praw i obowiązków, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, skutkuje wstąpieniem związku metropolitalnego we wszelkie prawa i obowiązki związku komunalnego, w tym wynikające z zezwoleń i koncesji oraz innych aktów administracyjnych. Akty prawne organów związku komunalnego przekazującego zadania dotyczące wykonania przekazywanych zadań obowiązują do czasu ich uchylenia lub zmiany przez związek metropolitalny.

Rozdział 3

Zakres działania związku metropolitalnego i jego zadania

Art. 13. 1. Zakres działania związku metropolitalnego nie narusza samodzielności zrzeszonych w nim gmin i powiatów oraz samorządu województwa.

2. Związek metropolitalny wykonuje zadania publiczne w zakresie:

- 1) polityki rozwoju;
- 2) kształtowania ładu przestrzennego;
- 3) adaptacji do zmian klimatu i ochrony środowiska;
- 4) metropolitalnych przewozów pasażerskich poprzez ich planowanie, organizowanie i zarządzanie;
- 5) rozwoju i integrowania publicznego transportu zbiorowego organizowanego przez jednostki

samorządu terytorialnego oraz związki komunalne działające w całości lub w części na obszarze związku metropolitalnego;

- 6) planowania, rozwoju, integracji i zarządzania zrównoważoną mobilnością miejską;
- 7) opiniowania inwestycji celu publicznego w zakresie budowy, przebudowy, remontu, montażu lub rozbiórki obiektów i urządzeń infrastruktury transportowej, w szczególności dróg kolejowych, oraz uzgadnianie lokalizacji dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych na obszarze związku;
- 8) promocji związku i jego obszaru.

3. Związek metropolitalny może wykonywać, o ile tak stanowi statut, zadania publiczne w zakresie:

- 1) promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej;
- 2) prowadzenia centrów usług społecznych;
- 3) polityki innowacyjnej, w tym poprzez inkubowanie oraz wspieranie branż innowacyjnych, ustalonych w strategii rozwoju związku metropolitalnego;
- 4) wspierania szkolnictwa wyższego i nauki, w tym poprzez współtworzenie metropolitalnych uczelni, wydziałów, zamawianie kierunków studiów na potrzeby rynku pracy;
- 5) dofinansowywanie badań podstawowych i badań rozwojowych (wdrożeńowych);
- 6) wspierania i rozwoju edukacji, w tym szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz ośrodków kształcenia, w tym branżowych centrów umiejętności;
- 7) realizacji inwestycji celu publicznego w zakresie gospodarki komunalnej;
- 8) prowadzenia centrów usług wspólnych;
- 9) organizowania formy doradztwa oraz podnoszenia kompetencji pracowników samorządowych zatrudnionych w gminach i powiatach wchodzących w skład związku oraz w związku metropolitalnym.

Art. 14. 1. Na podstawie porozumienia zawartego z jednostką samorządu terytorialnego związek metropolitalny może realizować zadania publiczne należące do zakresu działania gminy, powiatu lub samorządu województwa lub koordynować realizację tych zadań.

2. Na podstawie porozumienia zawartego z organem administracji rządowej związek metropolitalny może realizować zadania publiczne należące do zakresu działania administracji rządowej.

3. Związek metropolitalny wykonujący zadania publiczne objęte porozumieniami, o których mowa w ust. 1 i 2, otrzymuje odpowiednio od jednostek samorządu terytorialnego oraz organów administracji rządowej dotacje celowe w kwocie wynikającej z zawartego porozumienia.

4. Na podstawie porozumienia zawartego ze związkiem metropolitalnym jednostka samorządu terytorialnego zrzeszona w związku metropolitalnym może realizować zadanie publiczne należące do zakresu działania związku metropolitalnego w imieniu związku metropolitalnego i ze skutkiem prawnym wobec wszystkich zrzeszonych z nim jednostek samorządu terytorialnego. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 15. 1. W celu wykonywania zadań publicznych związek metropolitalny działając na podstawie upoważnień ustawowych lub porozumień może:

- 1) opracowywać i uchylać strategie, plany i programy działania;

- 2) wydawać uchwały celu, harmonizujące działalność gmin i powiatów wokół określonego celu, pozostawiając swobodę w doborze form jego realizacji, a także określające zasady wykonywania zadań powierzanych związkowi, o których mowa w ust. 2;
- 3) ustalać rekomendacje dla aktów prawnych jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego;
- 4) wydawać akty prawa miejscowego;
- 5) rozstrzygać indywidualne sprawy w drodze decyzji administracyjnych;
- 6) tworzyć standardy jakości i dostępności usług publicznych na obszarze związku i udzielać gminom i powiatom tworzącym związek wsparcia finansowego na działania zmierzające do ich osiągnięcia;
- 7) uzgadniać oraz reprezentować wspólne stanowisko jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku wobec podmiotów zewnętrznych, w tym organów administracji rządowej;
- 9) prowadzić działalność gospodarczą niewykraczającą poza zakres zadań o charakterze użyteczności publicznej, zgodnie z przepisami ustawy o gospodarce komunalnej;
- 8) tworzyć jednostki organizacyjne.

2. Zasady, o których mowa w ust. 1 pkt 2, uwzględniają w szczególności dążenie do zapewnienia spójności i sprawności realizacji danego zadania publicznego na całym obszarze związku metropolitalnego oraz potrzebę optymalnego wykorzystania zasobów publicznych, w tym specjalistycznych kadr, infrastruktury oraz innych składników majątku komunalnego niezbędnego do realizacji danego zadania będących w dyspozycji związku oraz jednostek samorządu terytorialnego tworzących związek.

Art. 16. 1. Związek metropolitalny opracowuje strategię rozwoju związku metropolitalnego.

2. Do strategii rozwoju związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy art. 10e ust. 2-4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

3. Zgromadzenie związku metropolitalnego, w drodze uchwały, określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju związku metropolitalnego, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

4. Projekt strategii rozwoju związku metropolitalnego opracowuje zarząd związku metropolitalnego i przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

5. Zarząd województwa wydaje opinię, o której mowa w ust. 4, w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu strategii rozwoju związku metropolitalnego. W przypadku braku opinii we wskazanym terminie uznaje się, że strategia rozwoju związku metropolitalnego jest spójna ze strategią rozwoju województwa.

6. Strategia rozwoju związku metropolitalnego jest przyjmowana przez zgromadzenie związku metropolitalnego, w drodze uchwały, jako strategia rozwoju ponadlokalnego, o której mowa w art. 10g ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

7. Strategia rozwoju związku metropolitalnego podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gmin wchodzących w skład związku albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju związku metropolitalnego stosuje się ust. 3-6.

Art. 17. 1. Każdy, czyj interes prawny lub uprawnienie zostały naruszone przepisem aktu prawa miejscowego wydanym przez organ związku metropolitalnego w sprawie z zakresu administracji publicznej, może zaskarżyć przepis do sądu administracyjnego.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli w sprawie orzekał już sąd administracyjny i skargę oddalił.

3. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, gdy organ związku metropolitalnego nie wykonuje czynności nakazanych prawem albo przez podejmowane czynności prawne lub faktyczne, narusza prawa osób trzecich.

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 3, sąd administracyjny może nakazać organowi nadzoru wykonanie niezbędnych czynności na rzecz skarżącego.

Art. 18. 1. Związek metropolitalny może tworzyć stowarzyszenia z jednostkami samorządu terytorialnego oraz innymi jednostkami posiadającymi osobowość prawną.

2. Do stowarzyszeń, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach, z tym, że do utworzenia stowarzyszenia jest wymaganych co najmniej 3 założycieli.

3. Związek metropolitalny może nawiązywać współpracę z krajowymi podmiotami o charakterze metropolitalnym oraz podmiotami o charakterze metropolitalnym z innych państw.

Art. 19. 1. Związek metropolitalny może udzielać wsparcia, w tym pomocy finansowej, jednostkom samorządu terytorialnego oraz związkom tych jednostek.

2. Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki mogą udzielać pomocy, w tym pomocy finansowej związkowi metropolitalnemu.

Art. 20. 1. Nadzór nad działalnością związku metropolitalnego sprawują Prezes Rady Ministrów oraz wojewoda, a w zakresie spraw finansowych – regionalna izba obrachunkowa.

2. Do nadzoru nad działalnością związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 7 ustawy o samorządzie województwa.

Rozdział 4

Władze związku metropolitalnego

Art. 21. 1. Organami związku metropolitalnego są:

- 1) zgromadzenie związku metropolitalnego;
- 2) zarząd związku metropolitalnego.

2. Organy związku metropolitalnego nie stanowią wobec zrzeszonych w nim gmin i powiatów organów nadzoru lub kontroli oraz nie są organami wyższego stopnia w postępowaniu administracyjnym.

Art. 22. 1. Działalność organów związku metropolitalnego jest jawna. Ograniczenia jawności mogą wynikać wyłącznie z ustaw.

2. Jawność działania organów związku metropolitalnego obejmuje w szczególności prawo obywateli do uzyskiwania informacji, wstępu na sesje zgromadzenia i posiedzenia jego komisji, a także dostępu do dokumentów wynikających z wykonywania zadań publicznych, w tym protokołów posiedzeń organów związku metropolitalnego.

3. Zasady dostępu do dokumentów, o których mowa w ust. 2 i korzystania z nich określa statut

związku metropolitalnego.

Art. 23. Zgromadzenie jest organem stanowiącym i kontrolnym związku metropolitalnego.

Art. 24. 1. Zgromadzenie składa się z delegatów reprezentujących jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku metropolitalnym.

2. W skład zgromadzenia wchodzi:

- 1) wójtowie (burmistrzowie, prezydenci) gmin wchodzących w skład związku lub osoby przez nich upoważnione – w przypadku, gdy w skład związku wchodzi wyłącznie gminy;
- 2) wójtowie gmin (burmistrzowie, prezydenci) i starostowie powiatów wchodzących w skład związku lub osoby przez nich upoważnione – w przypadku, gdy w skład związku wchodzi gminy i powiaty.

Art. 25. W zgromadzeniu z głosem doradczym uczestniczyć mogą:

- 1) marszałek województwa pomorskiego;
- 2) przedstawiciele środowiska naukowego, sektora pozarządowego oraz samorządu gospodarczego, wskazani na zasadach określonych w statucie.

Art. 26. 1. Do właściwości zgromadzenia związku metropolitalnego należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania związku, o ile ustawy nie stanowią inaczej.

2. Do wyłącznej właściwości zgromadzenia należy:

- 1) uchwalanie statutu związku metropolitalnego i jego zmian;
- 2) uchwalanie strategii i programów rozwoju związku metropolitalnego i ich zmiany;
- 3) uchwalanie planu adaptacji do zmian klimatu i jego zmian;
- 4) uchwalanie planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego i jego zmian;
- 5) uchwalanie planu zrównoważonej mobilności miejskiej i jego zmian;
- 6) uchwalanie budżetu związku metropolitalnego i jego zmian;
- 7) rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu związku metropolitalnego oraz sprawozdań finansowych związku metropolitalnego;
- 8) określenie składu liczbowego zarządu, powołanie i odwołanie jego członków oraz ustalanie zasad wynagradzania prezesa zarządu;
- 9) powoływanie i odwoływanie skarbnika, który jest głównym księgowym budżetu;
- 10) podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium zarządowi z tytułu wykonania budżetu związku metropolitalnego;
- 11) podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych związku metropolitalnego dotyczących:
 - a) zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub wynajmowania na czas oznaczony, dłuższy niż 3 lata lub na czas nieoznaczony, o ile ustawy szczególne nie stanowią inaczej; uchwała zgromadzenia jest wymagana również w przypadku, gdy po umowie zawartej na czas oznaczony do 3 lat strony zawierają kolejne umowy, których przedmiotem jest ta sama nieruchomość; do czasu określenia zasad zarząd może dokonywać tych czynności wyłącznie za zgodą zgromadzenia,

- b) emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu,
 - c) zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów,
 - d) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i kredytów krótkoterminowych zaciąganych przez zarząd oraz maksymalnej wysokości pożyczek i poręczeń udzielanych przez zarząd w roku budżetowym,
 - e) tworzenia spółek prawa handlowego lub spółdzielni i przystępowania do nich oraz określania zasad wnoszenia wkładów, a także obejmowania, nabywania i zbywania udziałów i akcji,
 - f) tworzenia, przekształcania i likwidowania jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego oraz wyposażania ich w majątek.
- 12) podejmowanie uchwał w sprawie tworzenia stowarzyszeń i fundacji oraz ich rozwiązywania, a także przystępowania do nich lub występowania z nich oraz podejmowanie uchwał w sprawach współdziałania z innymi podmiotami i wydzielanie na ten cel odpowiedniego majątku;
- 13) podejmowanie działań w innych sprawach z zakresu zadań związku metropolitalnego zastrzeżonych ustawami do kompetencji organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 27. 1. Zgromadzenie kontroluje działalność zarządu oraz jednostek organizacyjnych związku. W tym celu zgromadzenie powołuje komisję rewizyjną.

2. W skład komisji rewizyjnej wchodzi co najmniej 3 delegatów. Członkostwa w komisji rewizyjnej nie można łączyć z funkcją członka zarządu związku oraz przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego zgromadzenia.

3. Komisja rewizyjna opiniuje wykonanie budżetu związku metropolitalnego i występuje z wnioskiem do zgromadzenia w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium zarządowi. Wniosek w sprawie absolutorium podlega zaopiniowaniu przez regionalną izbę obrachunkową.

4. Komisja rewizyjna wykonuje inne zadania zlecone przez zgromadzenie w zakresie kontroli. Uprawnienie to nie narusza uprawnień kontrolnych innych komisji powoływanych przez zgromadzenie.

5. W wykonywaniu mandatu delegata w zgromadzeniu związku metropolitalnego delegat ma prawo, jeżeli nie narusza to dóbr osobistych innych osób, do uzyskiwania informacji i materiałów, wstępu do pomieszczeń, w których znajdują się te informacje i materiały, oraz wglądu w działalność urzędu metropolitalnego, a także spółek z udziałem tego związku, spółek handlowych z udziałem związkowych osób prawnych, związkowych osób prawnych, oraz zakładów, przedsiębiorstw i innych jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego, z zachowaniem przepisów o tajemnicy prawnie chronionej.

Art. 28. 1. Uchwały zgromadzenia są podejmowane podwójną większością głosów.

2. Warunek uzyskania podwójnej większości głosów, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, jest spełniony, jeżeli za przyjęciem uchwały jednocześnie głosuje:

- 1) większość statutowego składu zgromadzenia,
- 2) taka liczba delegatów reprezentujących gminy, że mieszkańcy tych gmin stanowią większość ludności zamieszkałej na obszarze związku metropolitalnego.

3. Uchwały zgromadzenia są podejmowane w głosowaniu jawnym lub jawnym imiennym, chyba że

ustawa stanowi inaczej.

4. Głosowania jawne na sesjach zgromadzenia odbywają się za pomocą urządzeń umożliwiających sporządzenie i utrwalenie imiennego wykazu głosowań delegatów.

5. W przypadku gdy przeprowadzenie głosowania w sposób określony w ust. 4 nie jest możliwe z przyczyn technicznych przeprowadza się głosowanie imienne. Imienne wykazy głosowań delegatów podaje się niezwłocznie do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie internetowej związku.

6. Liczbę ludności, o której mowa w ust. 2 pkt 2, ustala się na podstawie danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny według stanu na dzień 30 czerwca roku poprzedzającego rok głosowania.

Art. 29. W zakresie nieuregulowanym w ustawie do działalności i organizacji zgromadzenia stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące sejmiku województwa.

Art. 30. 1. Zarząd jest organem wykonawczym związku metropolitalnego.

2. W skład zarządu wchodzi od 2 do 5 członków, w tym prezes i wiceprezes.

3. Prezes, wiceprezes zarządu związku i pozostali członkowie zarządu mogą być zatrudniani w urzędzie metropolitalnym, jeżeli statut związku tak stanowi.

4. Członkiem zarządu nie może być osoba, która nie jest obywatelem polskim.

5. Członkostwa w zarządzie nie można łączyć z:

- 1) wykonywaniem funkcji wojewody lub wicewojewody;
- 2) mandatem posła i senatora;
- 3) zatrudnieniem w administracji rządowej.

Art. 31. Zarząd jest powoływany i odwoływany przez zgromadzenie, w sposób określony w statucie.

2. Zarząd jest wybierany w głosowaniu tajnym.

3. W pierwszej kolejności jest wybierany prezes zarządu, a następnie pozostali członkowie zarządu na wniosek prezesa zarządu.

Art. 32. 1. Zgromadzenie podejmuje uchwałę w sprawie udzielenia zarządowi absolutorium.

2. Nieprzyjęcie uchwały, o której mowa w ust. 1, jest równoznaczne z przyjęciem uchwały w sprawie nieudzielenia zarządowi absolutorium.

3. Uchwała zgromadzenia w sprawie nieudzielenia zarządowi absolutorium jest równoznaczna ze złożeniem wniosku o odwołanie zarządu, chyba że po zakończeniu roku budżetowego zarząd został odwołany z innej przyczyny.

Art. 33. 1. Zgromadzenie rozpoznaje wniosek, o którym mowa w art. 32 ust. 3, na sesji zwołanej nie wcześniej niż po upływie 14 dni od podjęcia uchwały w sprawie nieudzielenia zarządowi absolutorium.

2. Po zapoznaniu się z wnioskiem, o którym mowa w art. 32 ust. 3, oraz opinią, o której mowa w art. 27 ust. 3, zgromadzenie może odwołać zarząd.

Art. 34. Do odwołania zarządu z przyczyny innej niż określona w art. 33 i rezygnacji zarządu lub poszczególnych jego członków stosuje się odpowiednio przepisy art. 37-39 ustawy o samorządzie

województwa.

Art. 35. 1. Zarząd wykonuje zadania związku metropolitalnego niezastrzeżone na rzecz zgromadzenia.

2. Do zadań zarządu należy w szczególności:

- 1) wykonywanie uchwał zgromadzenia;
- 2) gospodarowanie mieniem związku metropolitalnego, w tym wykonywanie praw z akcji i udziałów posiadanych przez związek metropolitalny;
- 3) przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu związku metropolitalnego;
- 4) kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie działalności jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego, w tym zatrudnianie i zwalnianie ich kierowników;
- 5) uchwalanie regulaminu organizacyjnego urzędu metropolitalnego.

3. Decyzje w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej wydaje prezes zarządu związku metropolitalnego, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Prezes zarządu może upoważnić pozostałych członków zarządu oraz pracowników urzędu metropolitalnego do wydawania w jego imieniu decyzji.

4. Zasady i tryb działania zarządu, jak również zadania zarządu inne niż wskazane w ust. 2, określa statut związku metropolitalnego.

Art. 36. 1. Zarząd wykonuje zadania przy pomocy urzędu metropolitalnego.

2. Organizację i zasady funkcjonowania urzędu metropolitalnego określa regulamin organizacyjny uchwalony przez zarząd.

3. Do urzędu metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące urzędu marszałkowskiego.

Art. 37. 1. Organizację i zasady funkcjonowania jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego określają regulaminy organizacyjne uchwalone przez zarząd, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

2. Organizację i zasady funkcjonowania zarządu transportu metropolitalnego, będącego jednostką organizacyjną związku metropolitalnego, określa regulamin organizacyjny uchwalony przez zarząd. Zarząd związku metropolitalnego uchwała regulamin organizacyjny i tworzy zarząd transportu metropolitalnego w nieprzekraczalnym terminie 1 roku od dnia utworzenia związku metropolitalnego.

3. Do organizacji i funkcjonowania jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

4. Do pracowników urzędu metropolitalnego oraz pracowników jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy o pracownikach samorządowych dotyczące pracowników urzędu marszałkowskiego oraz pracowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

Art. 38. Zgromadzenie, na wniosek prezesa zarządu, powołuje i odwołuje sekretarza i skarbnika związku metropolitalnego.

Art. 39. 1. Członek zarządu, skarbnik związku metropolitalnego i sekretarz związku metropolitalnego są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym.

2. Do oświadczeń majątkowych składanych przez osoby, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 27c ust. 1–12, art. 27d, art. 27f i art. 27g ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.

3. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza oświadczenia majątkowego członka zarządu związku metropolitalnego, skarbnika związku metropolitalnego, sekretarza związku metropolitalnego oraz kierownika wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej, osoby zarządzającej i członka organu zarządzającego wojewódzką osobą prawną oraz osoby wydającej decyzje administracyjne w imieniu zarządu, uwzględniając zakazy określone w odniesieniu do tych osób w przepisach ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2019 r. poz. 2399).

Art. 40. W zakresie nieuregulowanym w ustawie do zarządu oraz praw i obowiązków członków zarządu, skarbnika i sekretarza związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zarządu województwa, członków zarządu województwa, skarbnika i sekretarza województwa, w tym przepisy o pracownikach samorządowych dotyczące zarządu województwa, sekretarza i skarbnika województwa.

Rozdział 5

Mienie związku metropolitalnego

Art. 41. Mieniem związku metropolitalnego jest własność i inne prawa majątkowe nabyte przez związek metropolitalny.

Art. 42. Nabycie mienia przez związek metropolitalny następuje:

- 1) na podstawie porozumienia z gminami i powiatami, wchodzącymi w skład związku metropolitalnego lub z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, ze związkami jednostek samorządu terytorialnego, albo ze Skarbem Państwa;
- 2) na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym, przez czynności prawne, w tym w drodze darowizn, spadków i zapisów;
- 3) w wyniku prowadzenia działalności gospodarczej;
- 4) na podstawie decyzji administracyjnej.

Art. 43. 1. Oświadczenie woli w sprawach majątkowych w imieniu związku metropolitalnego składają dwaj członkowie zarządu lub jeden członek zarządu i osoba upoważniona przez zarząd.

2. Zarząd może upoważnić pracowników urzędu metropolitalnego oraz jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego do składania oświadczeń woli związanych z prowadzeniem bieżącej działalności związku metropolitalnego.

3. Jeżeli czynność prawna może spowodować powstanie zobowiązań majątkowych, do jej skuteczności potrzebna jest kontrasygnata skarbnika związku metropolitalnego lub osoby przez niego upoważnionej.

4. Skarbnik lub osoba przez niego upoważniona, która odmówiła kontrasygnaty, ma obowiązek jej dokonania na pisemne polecenie prezesa zarządu oraz powiadomienia o tym zgromadzenia i regionalnej izby obrachunkowej.

Art. 44. 1. Związek metropolitalny nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania osób prawnych

utworzonych przez związek.

2. Osoby prawne utworzone przez związek metropolitalny nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania związku metropolitalnego.

3. Obowiązkiem osób uczestniczących w zarządzaniu mieniem związku metropolitalnego jest zachowanie szczególnej staranności przy wykonywaniu zarządu zgodnie z przeznaczeniem tego mienia i jego ochrona.

Art. 45. Do monitoringu prowadzonego przez związek na terenie nieruchomości, obiektów budowlanych i terenu wokół nich stosuje się przepisy ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa dotyczące monitoringu mienia samorządu województwa.

Rozdział 6

Finanse związku metropolitalnego

Art. 46. Związek metropolitalny samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej.

Art. 47. Przekazywanie związkowi metropolitalnemu, w drodze ustawy, nowych zadań wymaga zapewnienia środków finansowych koniecznych do ich realizacji w postaci zwiększenia dochodów.

Art. 48. 1. Za prawidłowe wykonanie budżetu związku metropolitalnego odpowiada zarząd.

2. Zarządowi przysługuje wyłączne prawo:

- 1) zaciągania zobowiązań mających pokrycie w ustalonych w uchwale budżetowej kwotach wydatków, w ramach upoważnień udzielonych przez zgromadzenie;
- 2) emitowania papierów wartościowych, w ramach upoważnień udzielonych przez zgromadzenie;
- 3) dokonywania wydatków budżetowych;
- 4) zgłaszania propozycji zmian w budżecie związku metropolitalnego;
- 5) dysponowania rezerwą budżetu związku metropolitalnego;
- 6) blokowania środków budżetowych w przypadkach określonych ustawą.

Art. 49. Gospodarka środkami finansowymi znajdującymi się w dyspozycji związku metropolitalnego jest jawna. Wymóg jawności jest spełniany w szczególności przez:

- 1) jawność debaty budżetowej;
- 2) opublikowanie uchwały budżetowej, jej zmian oraz sprawozdań z wykonania budżetu związku metropolitalnego;
- 3) przedstawienie pełnego wykazu kwot dotacji celowych udzielanych z budżetu związku metropolitalnego;
- 4) ujawnienie sprawozdania zarządu z działań, o których mowa w art. 51 ust. 2 pkt 1 i 2.

Art. 50. Dyspozycja środkami pieniężnymi związku metropolitalnego jest oddzielona od jej kasowego wykonania.

Art. 51. W okresie 3 lat następujących po roku, w którym związek metropolitalny został utworzony, do związku metropolitalnego i jednostek samorządu terytorialnego tworzących związek stosuje się

odpowiednio art. 244 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 oraz art. 245 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Art. 52. Kontrolę gospodarki finansowej związku metropolitalnego sprawuje regionalna izba obrachunkowa.

Rozdział 7

Dochody związku metropolitalnego

Art. 53. 1. Źródłami dochodów związku metropolitalnego są:

- 1) udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze związku metropolitalnego;
- 2) składki od jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego;
- 3) dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe związku metropolitalnego oraz wpłaty od zakładów budżetowych związku metropolitalnego;
- 4) dochody z majątku związku metropolitalnego;
- 5) spadki, zapisy i darowizny na rzecz związku metropolitalnego;
- 6) odsetki od pożyczek udzielanych przez związek metropolitalny, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 7) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody związku metropolitalnego;
- 8) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych związku metropolitalnego, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 9) dotacje z budżetu państwa;
- 10) dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
- 11) dotacje z budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego.
- 12) inne dochody należne związkowi metropolitalnemu na podstawie odrębnych przepisów.

2. Źródłem dochodu związku metropolitalnego mogą być:

- 1) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- 3) środki z funduszy celowych, pozyskiwane na podstawie odrębnych przepisów.
- 4) dotacje udzielane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 54. 1. Związek metropolitalny może otrzymywać dotacje z budżetu państwa w zakresie, o którym mowa w przepisach o rozwoju regionalnym.

2. Oprócz dotacji, o których mowa w ust. 1, związek metropolitalny może otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań:

- 1) związanych z budową, przebudową, remontami i utrzymaniem obiektów o znaczeniu metropolitalnym;
- 2) związanych z budową, przebudową, remontami i utrzymaniem obiektów wykorzystywanych przez związek metropolitalny w procesie wykonywania zadań publicznych;
- 3) związanych z budową, przebudową, remontami i utrzymaniem obiektów sportowych oraz rozwijaniem sportu, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, a także sportu osób niepełnosprawnych;
- 4) z zakresu publicznego transportu zbiorowego;
- 5) z zakresu zadań inwestycyjnych szkół i placówek oświatowych;
- 6) z zakresu zadań inwestycyjnych uczelni publicznych;
- 7) związanych z inicjatywami wspierania edukacji, w tym na stypendia i pomoc materialną dla młodzieży i studentów;
- 8) związanych z wdrażaniem reformy systemu oświaty, wyrównywaniem szans edukacyjnych oraz zapewnianiem kształcenia praktycznego.

- o których mowa w odrębnych przepisach - na zasadach w nich określonych.

3. W zakresie nieuregulowanym w niższym przepisie do dotacji z budżetu państwa udzielanych związkowi metropolitalnemu odpowiednio stosuje się przepisy o dotacjach z budżetu państwa udzielanych jednostkom samorządu terytorialnego.

Art. 55. 1. Związek metropolitalny może otrzymywać dotacje celowe z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań publicznych wykonywanych przez ten związek.

2. Jednostki samorządu terytorialnego tworzące związek metropolitalny mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu związku metropolitalnego na dofinansowanie zadań publicznych związku metropolitalnego przekazanych w całości lub części do wykonania przez jednostkę.

3. Do dotacji, o których mowa w ust. 1 stosuje się odpowiednio o dotacjach udzielanych z budżetu jednostki samorządu terytorialnego innej jednostce samorządu terytorialnego.

4. Zasady i tryb udzielania dotacji, o której mowa w ust. 2 określa uchwała zgromadzenia.

Art. 56. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie do dochodów związku metropolitalnego odpowiednio stosuje się przepisy ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 57. 1. Wysokość udziału związku metropolitalnego we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze związku metropolitalnego w roku, w którym utworzono związek metropolitalny, wynosi 0,2%, a w latach następujących po roku, w którym utworzono związek metropolitalny, wynosi 5,75%.

2. Kwotę udziału związku metropolitalnego we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa w roku, w którym utworzono związek metropolitalny, ustala się mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku odpowiednio przez 0,002 i wskaźnik równy udziałowi należnego w roku poprzedzającym rok bazowy podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze związku metropolitalnego, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku.

3. Kwotę rocznego dochodu związku metropolitalnego z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych ustala się, mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku przez

0,0575 i wskaźnik równy udziałowi należnego podatku dochodowego od osób fizycznych od podatników zamieszkałych na obszarze związku metropolitalnego w ogólnej kwocie należnego podatku, ustalony w sposób określony w ust. 4.

4. Wskaźnik, o którym mowa w ust. 3, ustala się jako średnią ważoną arytmetyczną z 3 lat obliczeniowych obejmujących lata poprzedzające rok budżetowy o 2 lata, 3 lata i 4 lata, odpowiednio z wagami 0,5, 0,33 i 0,17. Wskaźnik ustala się na podstawie danych zawartych w złożonych za dany rok obliczeniowy zeznaniach podatkowych o wysokości osiągniętego dochodu oraz rocznym obliczeniu podatku dokonany przez płatników, według stanu na dzień 30 czerwca roku następującego po roku obliczeniowym.

5. W przypadku gdy dane, o których mowa w ust. 4, nie są dostępne, wskaźnik, o którym mowa w ust. 3, ustala się na podstawie danych z ostatnich 3 lat obliczeniowych, za które dane te są dostępne, według stanu na dzień 30 czerwca roku następującego po roku obliczeniowym.

6. Do wyliczenia kwoty rocznego dochodu związku metropolitalnego z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych przyjmuje się prognozowaną ogólną kwotę wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych na rok budżetowy według stanu na dzień 10 sierpnia roku poprzedzającego rok budżetowy.

7. W przypadku utworzenia na terenie związku federacji podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w rozumieniu art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, gdy siedziba federacji znajduje się na obszarze związku metropolitalnego, liczba podmiotów tworzących federację wynosi co najmniej trzy, a łączna liczba studentów w podmiotach tworzących federację – w momencie jej powstania – przekracza 40 tysięcy, wysokość udziału związku we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, o której mowa w ust. 1, zwiększa się w okresie 5 kolejnych lat kalendarzowych po utworzeniu federacji o kolejne 1,25%, z zastrzeżeniem że dodatkowe środki finansowe przeznaczone zostaną na prowadzenie badań naukowych i rozwojowych służących realizacji zadań związku metropolitalnego lub finansowaniu współpracy związku metropolitalnego ze szkołami wyższymi z obszaru związku.

Art. 58.1. Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku metropolitalnego są obowiązane, począwszy od roku, w którym związek metropolitalny został utworzony, do wnoszenia na rzecz związku metropolitalnego składek ustalonych w sposób określony w ust. 2-6.

2. Roczna składka, o której mowa w ust. 1, składa się z części stałej, części uzupełniającej i części zmiennej.

3. W roku, w którym utworzono związek metropolitalny, część stałą składki rocznej ustala się mnożąc 0,001 przez iloraz planowanych na rok budżetowy dochodów z tytułu udziału gminy lub powiatu we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i udziału gminy lub powiatu we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, o którym mowa odpowiednio w art. 4 ust. 2 oraz art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, ustalonego z uwzględnieniem art. 89 tej ustawy.

4. Część stałą składki rocznej ustala się, mnożąc 0,005 przez dochód gminy lub powiatu z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, powiększony o kwotę przypadającego gminie lub powiatowi zwiększenia kwoty podstawowej części rozwojowej subwencji ogólnej, o którym mowa w art. 9b ust. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

5. Część uzupełniająca składki rocznej jest określona na zasadzie proporcjonalności i jest wnoszona przez gminy i powiaty na pokrycie:

- 1) planowanych wydatków budżetu związku metropolitalnego, w wysokości w jakiej inne źródła dochodów nie są wystarczające na pokrycie planowanego deficytu budżetu związku metropolitalnego;
- 2) deficytu powstałego po wykonaniu budżetu związku metropolitalnego;
- 3) wskazanych przez związek metropolitalny wydatków, planowanych w okresie dłuższym niż rok budżetowy, które zamieszcza się jako załącznik do uchwały budżetowej.

6. Do wydatków, o których mowa w ust. 5 pkt 3 nie stosuje się art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Art. 59. 1. Wysokość składki zmiennej określa się odrębnie dla każdego zadania przejętego przez związek metropolitalny z zakresu działania gminy lub powiatu.

2. Wysokość składki zmiennej płatnej w pierwszym roku po przekazaniu zadania związkowi metropolitalnemu obliczana się w następujący sposób:

- 1) określa się proporcję wysokości środków wydatkowanych przez gminę lub powiatu na wykonywanie zadania do dochodu odpowiednio gminy lub powiatu z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych dla trzech poprzednich lat przed przekazaniem zadania związkowi metropolitalnemu;
- 2) ustalając kwotę o której mowa w pkt. a) uwzględnia się łączną wysokość środków przeznaczanych w budżecie gminy lub powiatu na wykonywanie takiego zadania w danym roku wedle danych wskazanych w sprawozdaniach z wykonania uchwał budżetowych za poszczególnych lata;
- 3) określa się średni procentowy udział kosztów danego zadania w dochodach gminy lub powiatu jako iloraz sumy kwot wydatków i dochodów ustalonych zgodnie z pkt 1 i 2;
- 4) wysokość rocznej składki zmiennej gminy lub powiatu z tytułu danego zadania ustala się jako kwotę odpowiadającą wartości procentowej określonej w pkt 3 w stosunku do wysokości dochodów gminy lub powiatu z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych za dany rok.

3. W kolejnych latach po przekazaniu zadania związkowi, wysokość składki zmiennej należnej za dany rok wzrasta lub ulega obniżeniu stosownie do wzrostu lub spadku dochodów gminy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych względem roku poprzedniego.

4. Zgromadzenie może obniżyć wysokość składki zmiennej należnej od jednostek samorządu terytorialnego stosownie do ust. 2 i 3, w przypadku spadku kosztów wykonywania danego zadania lub możliwości przeznaczenia na pokrycie jego kosztów środków pochodzących z innych źródeł.

5. Przepisy ust. 2-4 stosuje się odpowiednio do określenia wysokości składki zmiennej z tytułu zadań powierzanych przez gminę lub powiat związkowi metropolitalnemu.

6. Zgromadzenie może wprowadzić dodatkowe współczynniki modyfikujące wysokość składki zmiennej z tytułu wykonywania określonego zadania, lub zmienić sposób liczenia, z zastrzeżeniem, że nie mogą one prowadzić do bezzasadnego różnicowania składki gmin i powiatów znajdujących się w podobnej sytuacji.

7. Jeżeli przemawia za tym ważny interes społeczny, związek metropolitalny może postanowić o sfinansowaniu w całości lub w części zadania powierzanego przez gminę lub powiat z innych źródeł dochodów związku metropolitalnego niż zmienna część składki rocznej.

Art. 60. Do składek, o których mowa w art. 53 ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy działu III

ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2021 r. poz. 1540, z późn. zm.), z tym że kompetencje organu podatkowego wykonuje przewodniczący zarządu.

Rozdział 8

Zmiany innych ustaw

Art. 61. W ustawie z dnia 15 listopada 1984 r. - Prawo przewozowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 8, z 2023 r. poz. 1720) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 15 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. W odniesieniu do powiatowego regularnego przewozu osób przepisy porządkowe określa rada powiatu; w odniesieniu do wojewódzkiego regularnego przewozu osób - sejmik województwa a w odniesieniu do metropolitalnego regularnego przewozu osób – zgromadzenie związku metropolitalnego.”;

2) w art. 34a ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W odniesieniu do gminnego, powiatowego, wojewódzkiego, metropolitalnego regularnego przewozu osób, przepisy, o których mowa w ust. 1, określają odpowiednio rada gminy, rada powiatu, sejmik województwa albo zgromadzenie związku metropolitalnego, a w mieście stołecznym Warszawie - Rada miasta stołecznego Warszawy.”.

Art. 62. W ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 320) w art. 5 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Minister właściwy do spraw transportu po uzgodnieniu z właściwymi zarządcami województw, oraz po zasięgnięciu opinii - w miastach na prawach powiatu - właściwych prezydentów miast, a w związkach metropolitalnych - właściwych zarządów tych związków, w drodze rozporządzenia, ustala przebieg istniejących dróg krajowych w celu zapewnienia ciągłości dróg krajowych.”.

Art. 63. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609, z późn. zm.) w art. 10b:

1) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wspólną obsługę mogą prowadzić urząd gminy, inna jednostka organizacyjna gminy, jednostka organizacyjna związku międzygminnego, jednostka organizacyjna związku powiatowo-gminnego, a w przypadku gmin będących członkami związku metropolitalnego - jednostka organizacyjna związku metropolitalnego, zwane dalej "jednostkami obsługującymi.”;

2) po ust. 5 dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Prowadzenie wspólnej obsługi przez jednostkę organizacyjną związku metropolitalnego jest finansowane w oparciu o część zmienną składki rocznej na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim oraz na zasadach określonych w ustawie z dnia o związku metropolitalnym w województwie pomorskim.”

Art. 64. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2805, z 2024 r. poz. 232) w art. 6 po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:

„6a) związki metropolitalne w zakresie dochodów określonych w przepisach ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim, ustawy o związku metropolitalnym w województwie

pomorskim oraz ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego;”.

Art. 65. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 poz. 107) w art. 6b:

1) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wspólną obsługę mogą prowadzić starostwo powiatowe, inna jednostka organizacyjna powiatu, jednostka organizacyjna związku powiatów albo jednostka organizacyjna związku powiatowo-gminnego, a w przypadku powiatów będących członkami związku metropolitalnego – jednostka organizacyjna związku metropolitalnego, zwane dalej "jednostkami obsługującymi”;

2) po ust. 5 dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Prowadzenie wspólnej obsługi przez jednostkę organizacyjną związku metropolitalnego jest finansowane w oparciu o część zmienną składki rocznej na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim oraz na zasadach określonych w ustawie z dnia XX o związku metropolitalnym w województwie pomorskim.”.

Art. 66. W ustawie z dnia z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) w art. 13:

1) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) akty prawa miejscowego stanowione przez organ związku metropolitalnego;”;

2) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) wyroki sądu administracyjnego uwzględniające skargi na akty prawa miejscowego stanowionego przez: wojewodę i organy administracji niezespolej, organ samorządu województwa, organ powiatu, organ gminy i organ związku metropolitalnego;”;

3) po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:

„6a) porozumienia w sprawie wykonywania zadań publicznych zawarte:

a) między związkiem metropolitalnym i jednostkami samorządu terytorialnego lub związkami tych jednostek,

b) między związkiem metropolitalnym i organami administracji rządowej;”;

4) pkt 7) otrzymuje brzmienie:

„7) uchwały budżetowe gminy, powiatu, województwa i związku metropolitalnego oraz sprawozdanie z wykonania budżetu gminy, powiatu, województwa i związku metropolitalnego;”;

5) po pkt 8 dodaje się pkt 8a w brzmieniu:

„8a) rozstrzygnięcia nadzorcze dotyczące aktów prawa miejscowego stanowionych przez jednostki samorządu terytorialnego i związki metropolitalne;”.

Art. 67. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54), wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 80c dodaje się art. 80d w brzmieniu:

„Art. 80d. Związki metropolitalne mogą w ramach swojej działalności podejmować inicjatywy w kształtowaniu pozytywnego stosunku społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony.”;

2) w art. 91:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Dla stref, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 1, zarząd województwa, w terminie 12 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref, o których mowa w art. 89 ust. 1, opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast, starostom oraz przewodniczącemu zarządu związku metropolitalnego projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji.

2. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta oraz przewodniczący zarządu związku metropolitalnego są obowiązani do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, o którym mowa w ust. 1.”

b) ust. 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5. Dla stref, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 4, zarząd województwa, w terminie 12 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref, o których mowa w art. 89 ust. 1, opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast, starostom oraz przewodniczącemu zarządu związku metropolitalnego projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, mającego na celu osiągnięcie poziomów docelowych substancji w powietrzu, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych, o którym mowa w art. 92. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

6. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta oraz przewodniczący zarządu związku metropolitalnego są obowiązani do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, o którym mowa w ust. 5.”

3) w art. 92 ust. 1 i 1a otrzymują brzmienie:

„1. W przypadku ryzyka wystąpienia w danej strefie przekroczenia poziomu alarmowego, informowania, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu zarząd województwa, w terminie 12 miesięcy od dnia otrzymania informacji o tym ryzyku od Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast, starostom oraz przewodniczącemu zarządu związku metropolitalnego projekt uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych, w którym ustala się działania mające na celu:

- 1) zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń;
- 2) ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

1a. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta oraz przewodniczący zarządu związku metropolitalnego są obowiązani do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych, o którym mowa w ust. 1.”

4) w art. 96 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Projekt uchwały, o której mowa w ust. 1, opracowuje zarząd województwa. Zarząd województwa przedstawia projekt uchwały do zaopiniowania właściwym miejscowo wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast, starostom oraz przewodniczącemu zarządu związku metropolitalnego.

3. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta oraz przewodniczący zarządu związku metropolitalnego są obowiązani do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały, o którym mowa w ust. 2.”

Art. 68. W ustawie z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 697 i 731) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 w pkt 62 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje pkt 63 w brzmieniu:
„63) jednostka samorządu terytorialnego – gmina, powiat, województwo związek metropolitalny.”;

2) w art. 38:

a) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Zadania, o których mowa w ust. 1, mogą być również finansowane ze środków zarządcy i jednostek samorządu terytorialnego, w tym w formie dotacji celowych, oraz z innych źródeł.

3. Koszty utrzymania infrastruktury kolejowej, z zastrzeżeniem ust. 1 pkt 2, są finansowane przez zarządcę, z tym że mogą być one finansowane przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym w formie dotacji celowych, oraz z innych źródeł lub dofinansowane z budżetu państwa.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Inwestycje obejmujące pozostałe linie kolejowe, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, finansowane są przez zarządcę; mogą być one dofinansowywane z budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego, w tym w formie dotacji celowych, oraz z innych źródeł.”.

Art. 69. W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1688 i 1890.) dokonuje się następujących zmian

1) w art. 3 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) uwzględnianie wymagań ochrony przyrody w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54), programach ochrony środowiska przyjmowanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego oraz metropolitalnych programach ochrony środowiska, politykach lub planach rozwoju wyznaczających kierunki działań w zakresie adaptacji do zmian klimatu opracowywanych przez związki metropolitalne, koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategiach rozwoju województw, planach zagospodarowania przestrzennego województw, strategiach rozwoju gmin, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej oraz w działalności gospodarczej i inwestycyjnej;”;

2) w art. 16:

a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Projekt uchwały sejmiku województwa w sprawie utworzenia, zmiany granic lub likwidacji parku krajobrazowego wymaga uzgodnienia z właściwą miejscowo radą gminy, właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz właściwym miejscowo zgromadzeniem związku metropolitalnego.”,

b) po ust. 4c dodaje się ust. 4ca w brzmieniu:

„4ca. Zgromadzenie związku metropolitalnego może odmówić uzgodnienia projektu uchwały, o której mowa w ust. 3, wyłącznie w przypadku, gdy przyjęcie tej uchwały prowadziłoby do ograniczenia możliwości rozwojowych związku metropolitalnego wynikających ze strategii rozwoju związku w stopniu nieproporcjonalnym do wartości jakie park krajobrazowy ma chronić.”,

c) ust. 4d otrzymuje brzmienie:

„4d Utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru może nastąpić również na wniosek rady gminy lub na wniosek zgromadzenia związku metropolitalnego, na obszarze których

park krajobrazowy miałby być utworzony lub powiększony.”;

3) w art. 19:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Projekt planu ochrony, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, wymaga zaopiniowania przez właściwe miejscowo rady gmin oraz przez właściwe miejscowo zgromadzenie związku metropolitalnego.”,

b) ust. 6c otrzymuje brzmienie:

„6c. Projekt uchwały, o której mowa w ust. 6a, w części dotyczącej wprowadzenia zakazów, wymienionych w art.17 ust. 1a, wymaga uzgodnienia z właściwą miejscowo radą gminy oraz właściwym miejscowo zgromadzeniem związku metropolitalnego.”,

c) po ust. 6e dodaje się ust. 6ea w brzmieniu:

„6ea. Zgromadzenie związku metropolitalnego może odmówić uzgodnienia projektu uchwały, o której mowa w ust. 6a, wyłącznie w przypadku, gdy wprowadzenie zakazów, wymienionych w art. 17 ust. 1a, prowadziłyby do ograniczenia możliwości rozwojowych związku metropolitalnego wynikających ze strategii rozwoju związku w stopniu nieproporcjonalnym do wartości jakie park krajobrazowy ma chronić.”;

Art. 70. W ustawie z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2111) w art. 7 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) związki metropolitalne;”.

Art. 71. W ustawie z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 2778) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 w ust. 1 pkt 5a otrzymuje brzmienie:

„5a) metropolitalne przewozy pasażerskie - przewóz osób w ramach publicznego transportu zbiorowego wykonywany w granicach związku metropolitalnego, a w przypadku linii komunikacyjnych w transporcie kolejowym także przewóz do najbliższej stacji w gminie sąsiedniej, umożliwiający przesiadki w celu odbycia dalszej podróży lub techniczne odwrócenie biegu pociągu, oraz przewóz powrotny lub przewóz do stacji w gminie sąsiedniej, położonej nie dalej niż 30 km od granicy związku metropolitalnego; inne niż gminne, powiatowe, powiatowo-gminne, wojewódzkie i międzywojewódzkie;”;

2) w art. 7 w ust. 1:

a) pkt 4a otrzymuje brzmienie:

„4a) związek powiatowo-gminny:

a) na linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w powiatowo-gminnych przewozach pasażerskich na obszarze gmin lub powiatów tworzących związek powiatowo-gminny;

b) któremu powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego na mocy porozumienia z jednostką samorządu terytorialnego, na linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej odpowiednio w gminnych, powiatowych, wojewódzkich przewozach pasażerskich, na obszarze związku powiatowo - gminnego oraz jednostki samorządu, z którą związek metropolitalny zawarł porozumienie;”,

b) w pkt 4b lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) któremu powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego na mocy

porozumienia z jednostką samorządu terytorialnego lub związkiem tych jednostek – na linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej odpowiednio w gminnych, powiatowych, wojewódzkich, powiatowo – gminnych przewozach pasażerskich, na obszarze związku metropolitalnego oraz jednostki samorządu terytorialnego lub związku tych jednostek, z którą związek metropolitalny zawarł porozumienie;”;

3) w art. 13 w ust. 1a pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) uzgodniony przez marszałka właściwego województwa;”.

Art. 72. W ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1436, 1681, 1597 i 1762) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w pkt 15a lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) jednostka samorządu terytorialnego lub związek metropolitalny lub”;

2) art. 133 otrzymuje brzmienie:

„Art. 133. Minister właściwy do spraw energii, przy udziale jednostek samorządu terytorialnego, ich związków, zrzeszeń gmin, oraz przy udziale związków metropolitalnych, opracowuje programy informacyjne, doradcze lub szkoleniowe informujące społeczeństwo o korzyściach i rozwiązaniach praktycznych związanych z rozwojem i wykorzystaniem energii z odnawialnych źródeł energii.”.

Art. 73. W ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki metropolitalne, ich jednostki organizacyjne oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy;”;

2) w art. 3 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Realizując zadania, o których mowa w ust. 1, gmina współpracuje z powiatem, województwem, związkiem metropolitalnym, administracją rządową oraz innymi podmiotami realizującymi na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.”;

3) w art. 17 w ust. 2 w pkt 4 w lit. a po tiret 10 dodaje się tiret 11 w brzmieniu:

„- związek metropolitalny, jeśli gmina jest zrzeszona w takim związku – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju metropolii.”.

Art. 74. W ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 2578) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Związek metropolitalny jest zrzeszeniem gmin lub gmin i powiatów z województwa śląskiego, charakteryzujących się istnieniem silnych powiązań funkcjonalnych oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, położonych na obszarze spójnym pod względem przestrzennym, który zamieszkuje co najmniej 1 000 000 mieszkańców.”;

2) w art. 3:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Statut związku metropolitalnego określa w szczególności także:

- 1) zasady przystępowania i występowania członków związku metropolitalnego oraz zasady rozliczeń majątkowych;
- 2) zasady udzielania przez organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego upoważnień do udziału w zgromadzeniu związku metropolitalnego w charakterze delegata;
- 3) zasady finansowania zadań realizowanych przez związek metropolitalny;
- 4) inne zasady określające współdziałanie.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Projekt statutu związku metropolitalnego i jego zmian wymaga opinii zarządu województwa śląskiego. Zarząd województwa śląskiego wydaje opinię w terminie 2 miesięcy od dnia doręczenia projektu statutu. Po upływie terminu projekt statutu uznaje się za zaopiniowany pozytywnie.”;

3) w art. 4 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zmieniając obszar i granice związku metropolitalnego, Rada Ministrów ustala nowe granice istniejącego związku metropolitalnego, z tym że obszar związku metropolitalnego w nowych granicach nie może naruszać zasad, o których mowa w art. 1 ust. 2.”;

4) w art. 6:

a) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) uzasadnienie zmiany obszaru i granic związku metropolitalnego, zawierające w szczególności wskazanie form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, które mają wejść w skład związku metropolitalnego, zaawansowania procesów urbanizacyjnych i powiązań funkcjonalnych, a także opis struktury osadniczej i przestrzennej uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe na tym obszarze;”

b) w ust. 3 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) uchwały organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego w sprawie przeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami;

2) uchwały organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz zgromadzenia, o których mowa w art. 7 ust. 2.”;

5) w art. 7:

a) w ust. 2 uchyla się pkt 1,

b) w ust. 5 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, występujących lub przystępujących do związku metropolitalnego.”;

c) po ust. 3 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Wystąpienie gminy lub powiatu ze związku metropolitalnego nie może naruszać ciągłości przestrzennej związku metropolitalnego. Ciągłość przestrzenną związku ustala się na podstawie granic administracyjnych gmin.”;

6) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Art. 12. 1. Do zadań własnych związku metropolitalnego należy:

- 1) polityka rozwoju;

- 2) kształtowanie ładu przestrzennego;
- 3) adaptacja do zmian klimatu i ochrony środowiska;
- 4) planowanie, organizowanie i zarządzanie metropolitalnymi przewozami pasażerskimi;
- 5) rozwój, koordynowanie i integrowanie publicznego transportu zbiorowego organizowanego przez jednostki samorządu terytorialnego oraz związki komunalne;
- 6) planowanie, rozwój, integracja i zarządzanie zrównoważoną mobilnością miejską;
- 7) opiniowanie inwestycji celu publicznego w zakresie budowy, przebudowy, remontu, montażu lub rozbiórki obiektów i urządzeń infrastruktury transportowej, w szczególności dróg kolejowych, oraz uzgadnianie lokalizacji dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych na obszarze związku;
- 8) promocja związku i jego obszaru.

2. Związek metropolitalny może wykonywać, o ile tak stanowi statut, zadania publiczne w zakresie:

- 1) prowadzenia centrów usług wspólnych oraz organizowania formy doradztwa i podnoszenia kompetencji pracowników samorządowych zatrudnionych w urzędach jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku oraz w urzędzie metropolitalnym;
- 2) prowadzenia centrów usług społecznych;
- 3) wspierania szkolnictwa wyższego i nauki, w tym poprzez współtworzenie metropolitalnych uczelni, wydziałów, zamawiania kierunków studiów;
- 4) dofinansowywanie badań podstawowych i badań rozwojowych;
- 5) realizacji i wspierania inwestycji celu publicznego w zakresie gospodarki komunalnej;
- 6) gospodarki odpadami powstałymi z przetworzenia odpadów komunalnych;
- 7) rozwoju źródeł wytwórczych energii, w tym odnawialnych źródeł energii oraz tworzenia i rozwoju społeczności energetycznych.

3. Zakres działania związku metropolitalnego nie narusza samodzielności uczestniczących w nim gmin i powiatów oraz samorządu województwa.

4. Na podstawie porozumienia zawartego z jednostką samorządu terytorialnego lub związkiem tych jednostek związek metropolitalny może realizować zadania publiczne należące do zakresu działania gminy, powiatu lub samorządu województwa lub koordynować realizację tych zadań.

5. Na podstawie porozumienia zawartego z organem administracji rządowej związek metropolitalny może realizować zadania publiczne należące do zakresu działania administracji rządowej.

6. Związek metropolitalny wykonujący zadania publiczne objęte porozumieniami, o których mowa w ust. 4 i 5, otrzymuje odpowiednio od jednostek samorządu terytorialnego oraz organów administracji rządowej dotacje celowe, a w przypadku jednostek samorządu terytorialnego należących do związku metropolitalnego – część zmienną składki rocznej, o której mowa w art. 53a.

7. Na podstawie porozumienia zawartego ze związkiem metropolitalnym jednostka samorządu terytorialnego lub związek tych jednostek może realizować zadania publiczne należące do zakresu

działania związku metropolitalnego ze skutkiem prawnym dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku. Stosuje się odpowiednio ust. 6.

8. Do porozumień, o których mowa w ust 4, 5 i 7, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

9. W zakresie zadań powierzonych przez jednostki samorządu terytorialnego lub związku tych jednostek związkowi metropolitalnemu zgromadzenie wykonuje kompetencje przysługujące organowi stanowiącemu tej jednostki samorządu terytorialnego.”;

7) po art. 12a dodaje się art. 12b w brzmieniu:

„Art. 12b. 1. Zgromadzenie związku może określić zasady, na jakich w wykonywaniu zadań powierzanych związkowi uczestniczą gminy lub powiaty członkowskie.

2. Zasady, o których mowa w ust. 1, uwzględniają w szczególności dążenie do zapewnienia spójności i sprawności realizacji danego zadania na całym obszarze związku metropolitalnego oraz potrzebę optymalnego wykorzystania zasobów publicznych, w tym specjalistycznych kadr, infrastruktury oraz innych składników majątku komunalnego niezbędnego do realizacji danego zadania będących w dyspozycji związku oraz jednostek samorządu terytorialnego tworzących związek.

3. Współdziałanie jednostki samorządu terytorialnego ze związkiem w wykonywaniu zadania wymaga zawarcia porozumienia, umowy lub innej formy wyrażenia przez nią zgody na zasady realizacji zadania określone przez związek.”;

8) w art. 13:

a) w ust. 1 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) stowarzyszenie, o którym mowa w art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, oraz związek metropolitalny mogą postanowić w drodze zgodnych uchwał odpowiednio zgromadzenia oraz walnego zabrania członków stowarzyszenia o przejściu przez związek metropolitalny praw i obowiązków stowarzyszenia, o ile przedmiot jego działalności jest związany z realizacją zadań związku metropolitalnego.”,

b) po ust. 7 dodaje się ust. 8 – 10 w brzmieniu:

„8. Uchwała walnego zebrania członków stowarzyszenia, o której mowa w ust. 1 pkt 4, zapada większością 3/5 głosów składu organu w głosowaniu imiennym.

9. W zakresie wykraczającym poza granice związku metropolitalnego, związek ten wykonuje zadania stowarzyszenia przez okres 5 lat począwszy od przejścia praw i obowiązków stowarzyszenia. Okres ten w szczególnie uzasadnionych przypadkach może ulec wydłużeniu.

10. Wraz z dniem przejścia praw i obowiązków stowarzyszenia, na wniosek związku metropolitalnego organ rejestrowy wykreśla stowarzyszenie z właściwego rejestru.”;

9) w art. 14:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W celu wykonywania zadań, o których mowa w art. 12, związek metropolitalny może:

- 1) opracowywać i uchylać strategie, plany i programy działań;
- 2) wydawać uchwały celu, harmonizujące działalność gmin i powiatów wokół określonego celu, pozostawiając swobodę w doborze form jego realizacji;
- 3) ustalać rekomendacje dla aktów prawnych jednostek samorządu terytorialnego

wchodzących w skład związku metropolitalnego;

- 4) wydawać akty prawa miejscowego;
- 5) rozstrzygać indywidualne sprawy w drodze decyzji administracyjnych;
- 6) tworzyć standardy jakości i dostępności usług publicznych na obszarze związku i udzielać gminom tworzącym związek wsparcia finansowego na działania zmierzające do ich osiągnięcia;
- 7) uzgadniać i reprezentować wspólne stanowisko jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku wobec podmiotów zewnętrznych, w tym organów administracji rządowej;
- 8) tworzyć jednostki organizacyjne;
- 9) prowadzić działalność gospodarczą niewykraczającą poza zakres zadań o charakterze użyteczności publicznej, zgodnie z przepisami ustawy o gospodarce komunalnej.”,

b) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Decyzje w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej wydaje przewodniczący zarządu związku metropolitalnego, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

4. Do stanowionych przez zgromadzenie związku metropolitalnego aktów prawa miejscowego odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy rozdziału 8 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.”;

10) po art. 17 dodaje się art. 17a - 17d w brzmieniu:

„Art. 17a. Związek metropolitalny może zapewnić jednostkom organizacyjnym związku metropolitalnego, zwanym dalej „jednostkami obsługiwanymi”, wspólną obsługę, w szczególności administracyjną, finansową i organizacyjną.

Art. 17b. 1. Wspólną obsługę mogą prowadzić urząd metropolitalny lub inna jednostka organizacyjna związku metropolitalnego zaliczana do sektora finansów publicznych, zwane dalej "jednostkami obsługującymi".

2. Zgromadzenie związku metropolitalnego w odniesieniu do jednostek obsługiwanymi, o których mowa w art. 17a, określa, w drodze uchwały, w szczególności:

- 1) jednostki obsługujące;
- 2) jednostki obsługiwane;
- 3) zakres obowiązków powierzonych jednostkom obsługującym w ramach wspólnej obsługi.

4. Jednostka obsługująca ma prawo żądania od jednostki obsługiwanej informacji oraz wglądu w dokumentację w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań w ramach wspólnej obsługi tej jednostki.

5. Jednostka obsługiwana ma prawo żądania od jednostki obsługującej informacji oraz wglądu w dokumentację w zakresie zadań wykonywanych przez jednostkę obsługującą w ramach wspólnej obsługi.

Art. 17c 1. Zakres wspólnej obsługi nie może obejmować kompetencji kierowników jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych do dysponowania środkami publicznymi oraz

zaciągania zobowiązań, a także sporządzania i zatwierdzania planu finansowego oraz przeniesień wydatków w tym planie.

2. W przypadku powierzenia obowiązków z zakresu rachunkowości i sprawozdawczości jednostek obsługiwanych, są one przekazywane w całości.

Art. 17d Jednostka obsługująca jest uprawniona do przetwarzania danych osobowych przetwarzanych przez jednostkę obsługiwaną w zakresie i celu niezbędnych do wykonywania zadań w ramach wspólnej obsługi tej jednostki.”;

11) art. 21 otrzymuje brzmienie:

„art. 21. 1 Zgromadzenie składa się z delegatów reprezentujących jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku metropolitalnego.

2. W skład zgromadzenia wchodzi:

1) wójtowie (burmistrzowie, prezydenci) gmin wchodzących w skład związku lub osoby przez nich upoważnione – w przypadku, gdy w skład związku wchodzi wyłącznie gminy;

2) wójtowie gmin (burmistrzowie, prezydenci) i starostowie powiatów wchodzących w skład związku lub osoby przez nich upoważnione – w przypadku, gdy w skład związku wchodzi gminy i powiaty.

3. Prawo do udziału w posiedzeniach zgromadzenia z głosem doradczym ma marszałek województwa.”;

12) w art. 23:

a) pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) określenie składu liczbowego zarządu, wybór i odwołanie zarządu oraz ustalanie wynagrodzenia przewodniczącego zarządu;”;

b) w pkt 8 w lit. f kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 9 – 12 w brzmieniu:

„9) uchwalanie planu zrównoważonej mobilności miejskiej dla obszaru związku metropolitalnego;

10) uchwalanie planu adaptacji do zmian klimatu dla obszaru związku metropolitalnego;

11) podejmowanie uchwał w sprawie tworzenia stowarzyszeń i fundacji oraz ich rozwiązywania, a także przystępowania do nich lub występowania z nich oraz podejmowanie uchwał w sprawach współdziałania z innymi podmiotami i wydzielanie na ten cel odpowiedniego majątku.”;

13) w art. 27 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W skład zarządu wchodzi od 2 do 5 członków, w tym przewodniczący zarządu.”;

14) w art. 51:

a) dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1

b) w ust. 1:

- pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) składki od jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego;”;

- po pkt 10 dodaje się pkt 10a w brzmieniu:

„10a) dotacje z budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego;”;

c) dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Źródłami dochodu związku metropolitalnego mogą być:

- 1) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- 3) środki z funduszy celowych, pozyskiwane na podstawie odrębnych przepisów.
- 4) dotacje udzielane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej na podstawie odrębnych przepisów.”;

15) po art. 51 dodaje art. 51a – 51c w brzmieniu:

„Art. 51a. 1. Związek metropolitalny może otrzymywać dotacje z budżetu państwa w zakresie, o którym mowa w przepisach o rozwoju regionalnym.

2. Oprócz dotacji, o których mowa w ust. 1, związek metropolitalny może otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań:

- 1) związanych z budową, przebudową, remontami i utrzymaniem obiektów o znaczeniu metropolitalnym;
- 2) związanych z budową, przebudową, remontami i utrzymaniem obiektów wykorzystywanych przez związek metropolitalny w procesie wykonywania zadań publicznych;
- 3) związanych z budową, przebudową, remontami i utrzymaniem obiektów sportowych oraz rozwijaniem sportu, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, a także sportu osób niepełnosprawnych;
- 4) z zakresu publicznego transportu zbiorowego;
- 5) z zakresu zadań inwestycyjnych szkół i placówek oświatowych;
- 6) z zakresu zadań inwestycyjnych uczelni publicznych;
- 7) związanych z inicjatywami wspierania edukacji, w tym na stypendia i pomoc materialną dla młodzieży i studentów;
- 8) związanych z wdrażaniem reformy systemu oświaty, wyrównywaniem szans edukacyjnych oraz zapewnianiem kształcenia praktycznego.

- o których mowa w odrębnych przepisach - na zasadach w nich określonych.

3. W zakresie nieuregulowanym w niższym przepisie do dotacji z budżetu państwa udzielanych związkowi metropolitalnemu odpowiednio stosuje się przepisy o dotacjach z budżetu państwa udzielanych jednostkom samorządu terytorialnego.

Art. 51b. 1. Związek metropolitalny może otrzymywać dotacje celowe z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań publicznych wykonywanych przez ten związek.

2. Do dotacji, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy o dotacjach udzielanych z budżetu jednostki samorządu terytorialnego innej jednostce samorządu terytorialnego.

Art. 51c. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie do dochodów związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.”;

16) w art. 52 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W przypadku utworzenia na terenie związku federacji podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w rozumieniu art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, gdy siedziba federacji znajduje się na obszarze związku metropolitalnego, liczba podmiotów tworzących federację wynosi co najmniej trzy, a łączna liczba studentów w podmiotach tworzących federację – w momencie jej powstania – przekracza 40 tysięcy, wysokość udziału związku we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, o której mowa w ust. 1, zwiększa się w okresie 5 kolejnych lat kalendarzowych po utworzeniu federacji o kolejne 1,25%, z zastrzeżeniem że dodatkowe środki finansowe przeznaczone zostaną na prowadzenie badań naukowych i rozwojowych służących realizacji zadań związku metropolitalnego lub finansowaniu współpracy związku metropolitalnego ze szkołami wyższymi z obszaru związku.”;

17) art. 53 otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 53. 1. Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku metropolitalnego są obowiązane, począwszy od roku, w którym związek metropolitalny został utworzony, do wnoszenia na rzecz związku metropolitalnego składek ustalonych w sposób określony w ust. 2-6.

2. Roczna składka, o której mowa w ust. 1, składa się z części stałej, części uzupełniającej i części zmiennej.

3. W roku, w którym utworzono związek metropolitalny, część stałą składki rocznej ustala się mnożąc 0,001 przez iloraz planowanych na rok budżetowy dochodów z tytułu udziału gminy lub powiatu we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i udziału gminy lub powiatu we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, o którym mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, ustalonego z uwzględnieniem art. 89 tej ustawy.

4. Część stałą składki rocznej ustala się, mnożąc 0,005 przez dochód gminy lub powiatu z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, powiększony o kwotę przypadającego gminie lub powiatowi zwiększenia kwoty podstawowej części rozwojowej subwencji ogólnej, o którym mowa w art. 9b ust. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. O kwocie zwiększenia kwoty podstawowej minister do spraw finansów informuje związek metropolitalny.

5. Część uzupełniająca składki rocznej jest określona na zasadzie proporcjonalności i jest wnoszona przez gminy i powiaty na pokrycie:

- 1) planowanych wydatków budżetu związku metropolitalnego, w wysokości w jakiej inne źródła dochodów nie są wystarczające na pokrycie planowanego deficytu budżetu związku metropolitalnego;
- 2) deficytu powstałego po wykonaniu budżetu związku metropolitalnego;
- 3) wskazanych przez związek metropolitalny wydatków, planowanych w okresie dłuższym niż rok budżetowy, które zamieszcza się jako załącznik do uchwały budżetowej.

6. Do wydatków, o których mowa w ust. 5 pkt 3 nie stosuje się art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

7. Jeżeli przemawia za tym ważny interes społeczny, związek metropolitalny może postanowić o sfinansowaniu całości lub części zadania powierzanego przez gminę z innych źródeł dochodów związku metropolitalnego niż zmienna część składki rocznej.”;

18) po art. 53 dodaje się art. 53a w brzmieniu:

„Art. 53a. 1. Wysokość części zmiennej składki rocznej określa się odrębnie dla każdego zadania przejętego przez związek metropolitalny z zakresu działania gminy lub powiatu.

2. Wysokość części zmiennej składki rocznej płatnej w pierwszym roku po przekazaniu zadania związkowi metropolitalnemu obliczana się w następujący sposób:

- 1) określa się proporcję wysokości środków wydatkowanych przez gminę lub powiat na wykonywanie zadania do dochodu odpowiednio gminy lub powiatu z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych dla trzech poprzednich lat przed przekazaniem zadania związkowi metropolitalnemu;
- 2) ustalając kwotę o której mowa w pkt. 1 uwzględnia się łączną wysokość środków przeznaczanych w budżecie gminy lub powiatu na wykonywanie takiego zadania w danym roku wedle danych wskazanych w sprawozdaniach z wykonania uchwał budżetowych za poszczególnych lata;
- 3) określa się średni procentowy udział kosztów danego zadania w dochodach gminy lub powiatu jako iloraz sumy kwot wydatków i dochodów ustalonych zgodnie z pkt 1 i 2;
- 4) wysokość części zmiennej składki rocznej gminy lub powiatu z tytułu danego zadania ustala się jako kwotę odpowiadającą wartości procentowej określonej w pkt 3 w stosunku do wysokości dochodów gminy lub powiatu z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych za dany rok.

3. W kolejnych latach po przekazaniu zadania związkowi, wysokość części zmiennej składki rocznej należnej za dany rok wzrasta lub ulega obniżeniu stosownie do wzrostu lub spadku dochodów gminy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych względem roku poprzedniego.

4. Zgromadzenie może obniżyć wysokość części zmiennej składki rocznej należnej od jednostek samorządu terytorialnego stosownie do ust. 2 i 3, w przypadku spadku kosztów wykonywania danego zadania lub możliwości przeznaczenia na pokrycie jego kosztów środków pochodzących z innych źródeł.

5. Zgromadzenie może wprowadzić dodatkowe współczynniki modyfikujące wysokość części zmiennej składki rocznej z tytułu wykonywania określonego zadania, lub zmienić sposób liczenia, z zastrzeżeniem, że nie mogą one prowadzić do bezzasadnego różnicowania składki gmin i powiatów znajdujących się w podobnej sytuacji.

6. Szczegółowe zasady ustalania wysokości zmiennej części składki rocznej oraz terminy płatności składek określa statut związku metropolitalnego.”;

19) po art. 61a dodaje się art. 61b w brzmieniu:

„Art. 61b. 1 W przypadku przekazania zadania przez jednostkę samorządu terytorialnego związkowi metropolitalnemu przed wejściem w życie niniejszej ustawy wysokość składki zmiennej płatnej w pierwszym roku po wejściu w życie niniejszej ustawy obliczana jest w następujący sposób:

- 1) określa się proporcję wysokości składki zmiennej jednostki samorządu terytorialnego obliczonej według dotychczasowych zasad do dochodu jednostki samorządu terytorialnego z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych dla trzech przednich lat przed wejściem w życie niniejszej ustawy, a jeżeli okres realizacji zadania przez związek metropolitalny jest krótszy

- niż 3 lat – dodatkowo z uwzględnieniem zasad, o których mowa w art. 53a ust. 2;
- 2) określa się średni procentowy udział wysokości składki zmiennej obliczonej według dotychczasowych zasad w dochodach jednostki samorządu terytorialnego jako iloraz sumy składki zmiennej obliczonej według dotychczasowych zasad i dochodów ustalonych zgodnie z pkt 1;
 - 3) wysokość rocznej składki zmiennej jednostki samorządu terytorialnego z tytułu danego zadania ustala się jako kwotę odpowiadającą wartości procentowej określonej w pkt 2 w stosunku do wysokości dochodów jednostki samorządu terytorialnego z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych za dany rok.”.

Art. 75. W ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r., poz. 742) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 165 uchyla się ust. 7;
- 2) w art. 166 w ust. 4:
 - a) pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) zadania federacji, w tym zakres i zasady wspólnej realizacji zadań, o których mowa w art. 165 ust. 2;”;
 - b) pkt 7 otrzymuje brzmienie:
„7) jednostkę uczestniczącą uprawnioną do otrzymania środków finansowych na kształcenie w szkole doktorskiej prowadzonej przez federację;”;
- 3) w art. 173:
 - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. W przypadku utworzenia federacji ewaluację jakości działalności naukowej przeprowadza się wyłącznie dla jednostek uczestniczących albo wyłącznie dla federacji, zależnie od postanowień statutu federacji.”;
 - b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. Przepisy ust. 2 – 8 stosuje się w przypadku przeprowadzania ewaluacji jakości działalności naukowej dla federacji.”;
- 4) w art. 176 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) art. 387–399, jeśli ewaluację jakości działalności naukowej przeprowadza się dla federacji;”;
- 5) w art. 372 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 oraz po ust. 1 dodaje się ust. 2 w brzmieniu:
„2. Jednostka samorządu terytorialnego, związek jednostek samorządu terytorialnego lub związek metropolitalny może przyznać federacji środki finansowe na wykonywanie zadań, o których mowa w art. 165 ust. 2 i 3.”.

Art. 76. W ustawie z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 402) w art. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

- „3) organizator - organizatora publicznego transportu zbiorowego, o którym mowa w art. 7 ustawy

z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 2778), z wyłączeniem ministra właściwego do spraw transportu;”.

Art. 77. W ustawie z dnia z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 7 dodaje się art. 7a w brzmieniu:

„Art. 7a. 1. W przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie 2, Program usług społecznych może zostać przyjęty przez zgromadzenie związku metropolitalnego w zakresie mu powierzonym.

2. Do programu usług społecznych przyjmowanego przez zgromadzenie związku metropolitalnego odpowiednio stosuje się art. 4 – 7.”;

2) w art. 8 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie określonych usług społecznych oraz koordynacji tych usług gmina może utworzyć jednostkę organizacyjną – centrum. Gmina będąca członkiem związku metropolitalnego może powierzyć utworzenie i prowadzenie centrum związkowi metropolitalnemu.”;

3) w art. 9:

a) w ust. 1 w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) gminy lub gmin, które powierzyły utworzenie i prowadzenie centrum związkowi metropolitalnemu.”;

b) w ust. 2 w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) pkt 3 – centrum tworzy się w trybie, o którym mowa w art. 13 ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim lub w art. 12 ustawy o związku metropolitalnym w województwie pomorskim, albo przez utworzenie nowej jednostki organizacyjnej.”;

4) w art. 10 pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) ust. 1 pkt 3 – jest zawarcie porozumienia, na podstawie którego gmina lub gminy będące członkami związku metropolitalnego powierzają temu związkowi prowadzenie wybranych usług społecznych z co najmniej trzech zakresów, o których mowa w art. 2 ust. 1. Art. 11 stosuje się odpowiednio.”;

5) art. 15 otrzymuje brzmienie:

„Art. 15. Centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, może realizować usługi społeczne na rzecz gminy innej niż będąca stroną porozumienia, o którym mowa w art. 10 pkt 2 i 3, po uprzednim zawarciu przez tę gminę porozumienia z gminą, która utworzyła centrum lub ze związkiem metropolitalnym. Do porozumienia, o którym mowa w zdaniu pierwszym, art. 11 stosuje się odpowiednio.”;

6) art. 16 otrzymuje brzmienie:

„Art. 16. Centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 3 pkt 2 i 3, może realizować wyłącznie usługi społeczne i działania związane z realizacją tych usług oraz działania wspierające.”;

7) art. 18 otrzymuje brzmienie:

„Art. 18 Dyrektor centrum przedstawia corocznie radzie gminy, która utworzyła centrum, a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie 2, zgromadzeniu związku metropolitalnego, sprawozdanie z działalności centrum za poprzedni rok kalendarzowy oraz przedstawia wnioski

wynikające z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych. W przypadku centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, dokumenty, o których mowa w zdaniu pierwszym, przedstawia się w odniesieniu do każdej z gmin, która zawarła porozumienie, o którym mowa w art. 10 pkt 2 i 3, lub porozumienie, o którym mowa w art. 15.”;

8) w art. 20 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, plan, o którym mowa w ust. 1, zawiera informacje w zakresie określonym w ust. 3 w odniesieniu do każdej z gmin, która zawarła porozumienie, o którym mowa w art. 10 pkt 2 i 3, lub porozumienie, o którym mowa w art. 15.”;

9) w art. 21 ust. 4 i 5 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, diagnoza, o której mowa w ust. 1, zawiera informacje w zakresie określonym w ust. 3 w odniesieniu do każdej z gmin, która zawarła porozumienie, o którym mowa w art. 10 pkt 2 i 3, lub porozumienie, o którym mowa w art. 15.

5. Diagnoza, o której mowa w ust. 1, jest przekazywana wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) oraz radzie gminy a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie 2 przewodniczącemu zarządu związku metropolitalnego oraz zgromadzeniu związku metropolitalnego. Przed przekazaniem diagnozy, centrum przeprowadza konsultacje diagnozy ze wspólnotą samorządową.”;

10) w art. 25 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Dyrektor centrum jest powoływany i odwoływany przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, która utworzyła centrum. W przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie, dyrektor centrum jest powoływany i odwoływany przez zarząd związku metropolitalnego.”;

11) w art. 26:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie 2 przewodniczący zarządu, udziela dyrektorowi centrum upoważnienia do prowadzenia postępowań w indywidualnych sprawach dotyczących usług społecznych określonych w programach usług społecznych, w tym do wydawania decyzji administracyjnych.”;

b) w ust. 2 w pkt 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„2) ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 3 pkt 2 – wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w przypadku o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie, przewodniczący zarządu związku metropolitalnego.”;

c) w ust. 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) ust. 1 - wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie - przewodniczący związku metropolitalnego, może udzielić dodatkowo innemu pracownikowi centrum;”;

d) w ust. 4 w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) pkt 2 - wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie - przewodniczący związku metropolitalnego, może udzielić dodatkowo innemu pracownikowi centrum.”;

Rozdział 9

Przepis końcowy

Art. 78. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 r.

Art. 79. 1. Z dniem utworzenia związek metropolitalny staje się organizatorem publicznego transportu zbiorowego w zakresie metropolitalnych przewozów pasażerskich, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4b) lit. a ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym.

2. W ciągu 12 miesięcy od dnia utworzenia związek metropolitalny staje się organizatorem publicznego transportu zbiorowego w zakresie komunikacji miejskiej, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4b) lit. b ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym co najmniej na obszarze miast na prawach powiatu wchodzących w skład związku metropolitalnego. Szczegółowe zasady przekazywania zadania oraz kwotę dotacji określa porozumienie, o którym mowa w art. 14 ust. 1 i 3.

UZASADNIENIE

I. Geneza ustawy

Proces instytucjonalizacji Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot rozpoczął się – zważywszy na sytuację innych, podobnych obszarów leżących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – wcześniej. W latach 90’ XX wieku, jeszcze w trakcie transformacji ustrojowej i reform samorządowych rządów T. Mazowieckiego oraz J. Buzka, powstawały pierwsze inicjatywy aglomeracyjne i metropolitalne. Na Pomorzu wspomnieć należy przede wszystkim o Radzie Metropolitalnej Zatoki Gdańskiej, a także Metropolitalnym Związku Komunikacyjnym Zatoki Gdańskiej, czy też – w nieco późniejszym okresie czasu – Forum Wójtów, Burmistrzów, Prezydentów i Starostów Norda oraz o Stowarzyszeniu Gdański Obszar Metropolitalny, z którego wykształciło się funkcjonujące aktualnie Stowarzyszenie Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot.

Instytucjonalizacja Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot jest – obok Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii – najstarszym i najdalej posuniętym procesem integracji jednostek samorządu lokalnego (gmin i powiatów). Zapewne wynika to ze specyfiki tych obszarów, a w szczególności z ich morfologii – są to jedyne metropolie o charakterze policentrycznym, wielośrodkowe, ze skomplikowaną siecią powiązań funkcjonalnych. Z tego też względu władze zrzeszonych gmin i powiatów wielokrotnie inicjowały prace legislacyjne nad dedykowanymi regulacjami ustawowymi – których następstwem jest przedstawiony projekt ustawy.

Niezależnie od tego, że regulacje legislacyjne wspierające bardziej dynamiczny rozwój metropolii są potrzebne dla wszystkich polskich obszarów metropolitalnych, eksperci naukowcy i praktycy nie mają żadnych wątpliwości, że metropolia trójmiejska jest jedną z dwóch metropolii w Polsce, wobec których interwencja jest najpilniej potrzebna. Zarówno pomorskie, jak i zagłębiowsko-śląskie doświadczenia integracji metropolitalnej powinny być kluczowe w procesie tworzenia

powszechnych ram prawnych regulujących rozwój pozostałych metropolii w Polsce.

Przedmiotowy projekt ustawy jest drugą inicjatywą ustawodawczą zmierzającą do ustawowego umocowania związku metropolitalnego w województwie pomorskim. Z pierwszą inicjatywą ustawodawczą wystąpił Senat Rzeczypospolitej Polskiej wnioskiem z dnia 14 września 2020 roku skierowanym do Marszałkini Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, p. Elżbiety Witek. Wniosek – wspierany przez gminy i powiaty wchodzące w skład Stowarzyszenia Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot, Zarząd Stowarzyszenia, a także Sejmik Województwa Pomorskiej – pozostał jednak bez rozpoznania aż do końca Sejmu IX kadencji, a następnie uległ dyskontynuacji.

W związku z powyższym ponownie skierowano wniosek o podjęcie przedmiotowej inicjatywy ustawodawczej. Załączony projekt ustawy respektuje dorobek legislacyjny polskiego parlamentu, a w szczególności uwzględnia podstawowe założenia ustawy z dnia 9 października 2015 roku o związkach metropolitalnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1890), ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz.U. z 2017 r., poz. 730), a także projektu ustawy o związku pomorskim w województwie pomorskim (Sejm IX kadencji, druk nr 646). Ponadto uwzględnia wytyczne polityki prawa rekomendowane przez Unię Metropolii Polskich (J. Szlachetko, Ł. Mikuła, „Założenia polityki metropolitalnej Rzeczypospolitej Polskiej”, Warszawa 2023; dokument przyjęty przez Zarząd Unii Metropolii Polskich w 2023 r.). Co jednak należy zastrzec, przedmiotowy projekt ustawy nie stanowi prostej kontynuacji wskazanych aktów prawnych – jest ich rozwinięciem. Przede wszystkim naprawia szereg błędów legislacyjnych, o których mowa w takich dokumentach ewaluacyjnych jak:

- J. Szlachetko, „Raport w sprawie oceny ustawodawstwa metropolitalnego Rzeczypospolitej Polskiej sporządzony z okazji 4 rocznicy utworzenia Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii oraz 10 rocznicy istnienia Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot” (Instytut Metropolitalny, Gdańsk 2021),
- „Utworzenie i funkcjonowanie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii” (raport Najwyższej Izby Kontroli, Katowice 2022);
- M. Wolański (red.), „Ewaluacja Związku Metropolitalnego Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia” (Wolański Corporation na zamówienie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa 2022).

W ocenie posłów składających wniosek przedmiotowy projekt ustawy jest gotowy do procedowania przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

II. Cel interwencji

Projektowana ustawa wprowadza nową prawną formę współpracy komunalnej gmin lub gmin i powiatów funkcjonujących na obszarze Stowarzyszenia Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot – jest nią związek metropolitalny. Związek metropolitalny pod względem zakresu działania (zadań, kompetencji) oraz konstrukcji prawnej bazuje na rozwiązaniach przyjętych w ustawie o związkach metropolitalnych oraz w ustawie o związku metropolitalnym w województwie śląskim – z zastrzeżeniem kilku niezbędnych korekt oraz aktualizacji. Nie jest więc nową instytucją prawa publicznego.

Związek metropolitalny jest jednak jedynie środkiem wiodącym do osiągnięcia głównych celów interwencji ustawodawcy, a są nimi:

- 1) Wzrost konkurencyjności i możliwości rozwojowych Polski poprzez zwiększenie sprawności działania jednej z dwóch policentrycznych polskich metropolii;
- 2) Usprawnienie procesu wykonywania zadań publicznych przez gminy i powiaty zrzeszone OMGGG oraz budowanie modelowych dla Polski form współpracy miejsko-wiejskiej;
- 3) Wzmocnienie skuteczności polityki spójności Unii Europejskiej oraz polityki rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej.

Ad. 1) Realia gospodarcze i nauka nie pozostawiają wątpliwości co do tego, że XXI wiek to wiek metropolii. Metropolie stanowią kolejny etap urbanizacji. Wzrost gospodarczy, generowanie innowacji i nowych miejsc pracy zależy od coraz mniejszej liczbie miejsc na świecie, czyli od metropolii. Są to obszary miejsko-wiejskie, które funkcjonują niezależnie od granic administracyjnych. Jak słusznie zauważa OECD: „utrzymywanie przestarzałych rozwiązań prawnych na obszarach wielkich miast automatycznie osłabia potencjał gospodarczy i polityczny państw, w których te metropolie funkcjonują”¹. Poszczególne gminy wiejskie i miejskie oraz wchodzące w skład obszaru metropolitalnego powiaty są w stanie rozwiązywać część wyzwań lokalnych, jednak nie są w stanie skutecznie rozwiązywać wyzwań klimatycznych, przestrzennych, transportowych czy gospodarczych.

Utrzymanie przez kolejne dekady wysokiego tempa rozwoju gospodarczego Polski nie będzie możliwe bez uregulowania rozwoju metropolii. W tym kontekście kluczowe są przewidziane w projekcie ustawy zadania związane ze współpracą ze środowiskiem naukowym i uczelniami, a także wspieranie badań naukowych oraz branż innowacyjnych. Polska gospodarka ma niezwykłą szansę, aby dzięki obecnym zmianom geopolitycznym awansować do ligi najbardziej zaawansowanych technologicznie państw Europy. Aby to było możliwe, konieczne jest stworzenie skutecznych ram współpracy metropolitalnej, w szczególności w metropoliach policentrycznych. Wyjątkową konieczność uregulowania rozwoju dwóch polskich metropolii podkreślają powszechnie eksperci i szefowie wszystkich najważniejszych polskich jednostek badawczych ds. rozwoju regionalnego, w tym współautorzy i konsultanci poprzednich strategii rozwoju kraju, którzy w liście otwartym z 21 stycznia 2021 r. piszą: „Doświadczenia 30 lat odrodzonego polskiego samorządu terytorialnego pokazują, że brak właściwej, ustrojowej podstawy prawnej dla rozwoju wielkich miast był poważnym hamulcem w rozwoju polskich metropolii – przede wszystkim tych policentrycznych: górnośląskiej oraz trójmiejskiej. Wiemy już, że możliwości tworzenia porozumień oraz związków komunalnych nie wystarczą (...) Narastającego kryzysu gospodarczego, klimatycznego oraz problemów społecznych nie da się naprawić w formie dotychczasowych, nietrwałych form współpracy.”

Ad 2) Celem interwencji ustawodawcy jest usprawnienie procesu wykonywania zadań publicznych o charakterze samorządowym, lokalnym, na ściśle określonych obszarach tematycznych. Interwencja zmierza więc przede wszystkim do wzmocnienia systemu zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców związku metropolitalnego. Interwencja nie wprowadza nowego szczebla w modelu samorządu terytorialnego. Warto przy tym dodać, że interwencja nie narusza układu terytorialnego – granic istniejących jednostek samorządu terytorialnego. Tworzy jedynie „strukturę zarządczo-koordynacyjną”. Obszary, o których mowa to:

- 1) polityka rozwoju, w tym przyjmowanie i wdrażanie strategii rozwoju ponadlokalnego,

¹ Metropolitan Century, OECD 2015.

- 2) kształtowanie ładu przestrzennego,
- 3) adaptacja do zmian klimatu i ochrony środowiska,
- 4) metropolitalne przewozy pasażerskie, a także rozwój i integracja publicznego transportu zbiorowego organizowanego przez jednostki samorządu terytorialnego oraz związki komunalne działające na obszarze związku metropolitalnego;
- 5) planowanie, rozwój, integracja i zarządzanie zrównoważoną mobilnością miejską,
- 6) współpraca z innymi organami administracji publicznej przy realizacji wybranych inwestycji celu publicznego,
- 7) promocja związku i jego obszaru.

W ramach wskazanych obszarów tematycznych związek metropolitalny prowadzi działalność - dysponując ustawowo określonymi zadaniami publicznymi i kompetencjami, służącymi ich realizacji. Działalność związku metropolitalnego na innych obszarach jest prawnie możliwa, ale zależy od woli politycznej wchodzących w skład związku gmin i powiatów (czy to w ramach tzw. zadań fakultatywnych, czy to na podstawie porozumień).

Większa skuteczność realizacji usług publicznych na obszarze miejsko-wiejskim, jakim jest metropolia trójmiejska, przełoży się na tworzenie kolejnych modelowych form współpracy miejsko-wiejskiej. Każdy obszar metropolitalny to obszar miejsko-wiejski. Nowe, ulepszone i ułatwione, formy realizacji usługi publicznych w sposób bardziej efektywny, dostępny i skuteczny będą mogły służyć jako modelowe rozwiązania, gotowe do wdrożenia w każdym innym partnerstwie miejsko-wiejskim w Polsce. W tym sensie wzmocnione metropolie staną się w jeszcze większym stopniu laboratoriami współpracy miejsko-wiejskiej.

Ad.3) Celem interwencji ustawodawcy jest także wzmocnienie skuteczności polityki spójności Unii Europejskiej oraz polityki rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej. Związek metropolitalny jest bowiem podmiotem polityki rozwoju – w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2023 r., poz. 1259, 1273), którego ustawa wyposaża w kompetencje w zakresie planowania strategicznego. Głównym narzędziem związku metropolitalnego jest strategia rozwoju, pełniąca z pozycji systemu polityki rozwoju dwie funkcje. Jest ona: (1) strategią rozwoju ponadlokalnego, o której mowa w przepisach ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40, 572, 1463, 1688), a ponadto jest (2) strategią związku zintegrowanych inwestycji terytorialnych, o której mowa w przepisach ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. z 2022 r., poz. 1079). Powyższe zamierzenie bazuje na negatywnych doświadczeniach województwa śląskiego, w którym istnieją dwa „konkurencyjne” w zakresie polityki rozwoju podmioty – Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia oraz Stowarzyszenie Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego, będące związkiem zintegrowanych inwestycji terytorialnych. Projekt ustawy o związku metropolitalnym w województwie pomorskim zakłada integrację strukturalną i funkcjonalną w zakresie polityki rozwoju.

Słuszność niniejszej inicjatywy ustawodawczej potwierdzają również analizy zrealizowane w

ramach programu Komisji Europejskiej ESPON², w których wskazuje się, że polityka spójności UE miałyby silniejszy wpływ na wzmocnienie potencjałów metropolitalnych, gdyby polskie prawo wzmocniło aktywność legislacyjną w obszarach metropolitalnych. Raport wskazuje, że poziom metropolitalny ma słabą pozycję w wyznaczaniu celów rozwojowych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, a także - pomimo gruntownego planowania - tylko ograniczone instrumenty są w kompetencji OMGGS. Problem w wyznaczaniu działań rozwojowych stanowi również stałe, ale umiarkowane finansowanie oparte na uznaniowych decyzjach Członków. Generalnie w Polsce dostrzegana jest słaba pozycja prawna metropolii, z wyjątkiem Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

Liczne analizy, w tym Europejskiej Sieci Obserwacji Rozwoju i Spójności Terytorialnej (ESPON), wskazują m.in. na konieczność stworzenia podstaw prawnych dla funkcjonowania metropolii, aby możliwe było systemowe włączanie metropolii w fazę programowania środków UE na poziomie regionalnym i krajowym. Działania te pozwoliłyby na przyjęcie przez metropolię roli "kreatora", a nie "administratora" przepływów finansowych w ramach polityki spójności (przy czym instrument ZIT nie powinien być wykorzystywany jako wymówka do pozbawiania władz metropolitalnych bardziej proaktywnej roli w kształtowaniu i programowaniu polityki spójności UE).

Środki finansowe dedykowane obszarom metropolitalnym są zbyt małe i dalece nieadekwatne w stosunku do celów i zadań stojących przed metropoliami. Tym bardziej istotne stają się ramy prawne, które zapewnią stabilność, odpowiednią do zakresu zadań i wyzwań stojących przed metropolią.

III. Przedmiot regulacji

Ustawa wprowadza regulacje prawne na trzech obszarach:

- 1) wprowadza podstawy do utworzenia związku metropolitalnego w województwie pomorskim;
- 2) dokonuje nowelizacji ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim;
- 3) dokonuje nowelizacji wybranych ustaw sektorowych w celu zapewnienia należytej funkcjonalności śląskiemu oraz pomorskiemu związkowi metropolitalnemu.

• Podstawy do utworzenia związku metropolitalnego w województwie pomorskim

Ustawa daje podstawy do utworzenia w województwie pomorskim, na obszarze działania Stowarzyszenia Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot, związku metropolitalnego będącego związkiem gmin lub gmin i powiatów. Związek metropolitalny jest instytucją *sui generis* – nie należy go utożsamiać ze związkiem komunalnym, o którym mowa w przepisach ustawy dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40, 572, 1463, 1688) czy ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2023, poz. 572).

Związek metropolitalny posiada osobowość prawną (art. 2 ust. 2), jest samodzielny (art. 2 ust. 3), i wykonuje zadania publiczne we własnym imieniu oraz na własną odpowiedzialność (art. 2 ust. 1).

² Metro. The role and future perspectives of Cohesion Policy in the planning of Metropolitan Areas and Cities, ESPON, 2021

Związek samodzielnie dysponuje mieniem związku oraz prowadzi gospodarkę finansową na podstawie budżetu (art. 2 ust. 1). O ustroju związku metropolitalnego stanowi ustawa, a także statut ogłaszany w wojewódzkim dzienniku urzędowym (art. 3). Projekt statutu związku metropolitalnego podlega uzgodnieniu z Prezesem Rady Ministrów. Związek działa poprzez organy, którymi są zgromadzenie oraz zarząd (art. 21).

Zgodnie z założeniami projektowanej ustawy związek metropolitalny może powstać w drodze jednego z dwóch trybów (art. 4, art. 5, art. 6): (1) od nowa lub (2) poprzez przekształcenie istniejącej formy współpracy komunalnej (związki międzygminnego, związku powiatowo-gminnego lub stowarzyszenia samorządowego). Przepisy dotyczące tworzenia związku metropolitalnego od nowa stanowią kopię rozwiązań wykorzystywanych przez prawodawcę w ustawie śląskiej. W tym zakresie dokonano niewielkich korekt. Z kolei tryb utworzenia związku metropolitalnego poprzez przekształcenie istniejącej formy współpracy komunalnej to istotne *novum* ustawy. Jest to nowatorskie rozwiązanie legislacyjne, uzasadnione argumentami prawnymi i pozaprawnymi. Związek metropolitalny może bowiem powstać np. z przekształcenia Stowarzyszenia Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot – stowarzyszenia integrującego 61 jednostek samorządu terytorialnego (gmin oraz powiatów), a dodatkowo pełniącego funkcję związku zintegrowanych inwestycji terytorialnych. Tryb przekształcenia zakłada sukcesję uniwersalną praw i obowiązków stowarzyszenia na związek metropolitalny, co z kolei przekłada się na ciągłość instytucjonalną (podmiotową), finansową i majątkową. Ponadto zapewnia trwałość (ciągłość) projektową, do której zobowiązane jest Stowarzyszenie Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot na podstawie licznych umów, decyzji oraz innych aktów organów administracji publicznej. Dzięki temu wieloletni dorobek Stowarzyszenia nie zostanie zaprzepaszczony.

W procesie przekształcania stowarzyszenia w związek metropolitalny kluczową rolę odgrywa prezes zarządu stowarzyszenia, który z mocy ustawy jest pełnomocnikiem do spraw utworzenia związku metropolitalnego. Odpowiada on w szczególności za sporządzenie projektu statutu związku metropolitalnego, uzyskanie od organów jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego opinii w przedmiocie statutu związku, uzgodnienie projektu statutu z Prezesem Rady Ministrów, przygotowaniem organów związku metropolitalnego do działania.

Wojewoda pomorski może wesprzeć proces tworzenia związku metropolitalnego udzielając dotacji celowej (art. 10 ust. 1) oraz przekazując na potrzeby siedziby urzędy metropolitalnego nieruchomości (art. 10 ust. 2-8).

Głównym celem utworzenia związku metropolitalnego jest usprawnienie procesu zaspokajania potrzeb mieszkańców związku metropolitalnego. Stąd też związek metropolitalny wyposażono w zadania publiczne. Związek metropolitalny – na zasadzie obowiązku ustawowego – wykonuje tzw. zadania obligatoryjne (art. 13 ust. 2). To zadania publiczne, które związek metropolitalny musi wykonywać, na które ustawodawca wyposaża związek w dodatkowe źródła finansowe. W celu uelastyczenia mechanizmu współpracy ustawa przewiduje także tzw. zadania fakultatywne (art. 13 ust. 3). To zadania publiczne, które związek metropolitalny wykonywać może – jeżeli jest taka polityczna wola, ale nie musi. W razie chęci realizacji zadań fakultatywnych należy określić je w statucie związku metropolitalnego. Statut powinien uszczegółowić normę ustawową, trzymając się granic upoważnienia ustawowego. Ponadto związek metropolitalny może wykonywać tzw. zadania powierzone (art. 13). To zadania publiczne przekazywane przez organy jednostek samorządu terytorialnego lub organy administracji rządowej w drodze porozumień. Porozumienie powinno określać zadania publiczne, kompetencje służące jego realizacji, a także niezbędne – zgodnie z zasadą adekwatności – środki finansowe.

Zakres działania związku metropolitalnego nie narusza ani samodzielności uczestniczących w nim gmin i powiatów, ani samodzielności samorządu województwa (art. 13 ust. 1). Zadania związku metropolitalnego – zgodnie z konstytucyjną zasadą pomocniczości – uzupełniają zakresy działania gmin i powiatów oraz wzmacniają ich funkcjonalność. Projektowana ustawa urzeczywistnia zasadę samorządności terytorialnego, a także podstawową pozycję i rolę samorządu gminnego. Związek metropolitalny nie zastępuje gmin i powiatów, a jedynie daje im nową formę skuteczniejszej współpracy.

Związek metropolitalny wykonuje zadania publiczne (obligatoryjnie) w zakresie:

1. polityki rozwoju, w tym poprzez: a) przyjmowanie i wdrażanie strategii rozwoju ponadlokalnego, b) opiniowanie strategii rozwoju gminnego, c) monitorowanie zjawisk przestrzennych, urbanistycznych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych na obszarze związku;
2. kształtowania ładu przestrzennego, w tym poprzez: a) monitorowanie wdrażania modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej związku metropolitalnego w lokalnych politykach przestrzennych, b) opiniowanie planów ogólnych gmin;
3. adaptacji do zmian klimatu i ochrony środowiska, w tym poprzez sporządzanie i uchwalanie metropolitalnego planu adaptacji;
4. metropolitalnych przewozów pasażerskich poprzez ich planowanie, organizowanie i zarządzanie, w tym sporządzanie i uchwalanie planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu publicznego;
5. rozwoju i integrowania publicznego transportu zbiorowego organizowanego przez jednostki samorządu terytorialnego oraz związki komunalne działające w całości lub w części na obszarze związku metropolitalnego;
6. planowania, rozwoju, integracji i zarządzania zrównoważoną mobilnością miejską, w tym poprzez sporządzanie i uchwalanie planów zrównoważonej mobilności miejskiej,
7. opiniowanie inwestycji celu publicznego w zakresie budowy, przebudowy, remontu, montażu lub rozbiórki obiektów i urządzeń infrastruktury transportowej, w szczególności dróg kolejowych, oraz uzgadnianie lokalizacji dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych na obszarze związku;
8. promocji związku i jego obszaru.

Związek metropolitalny może wykonywać, o ile tak stanowi statut, zadania publiczne w zakresie:

1. promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej;
2. prowadzenia centrów usług społecznych;
3. polityki innowacyjnej, w tym poprzez inkubowanie i wspieranie branż innowacyjnych, stanowiących specjalizację gospodarczą obszaru;
4. dofinansowywanie badań podstawowych i badań rozwojowych (wdrożeńiowych) w obszarach związanych z gospodarką komunalną i świadczeniem usług publicznych;
5. wspierania szkolnictwa wyższego i nauki, w tym poprzez współtworzenie metropolitalnych uczelni, wydziałów, zamawianie kierunków studiów na potrzeby metropolitalnego rynku pracy;
6. wspierania i rozwoju edukacji, w tym szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz

- ośrodków kształcenia, w tym branżowych centrów umiejętności;
- 7. realizacji inwestycji celu publicznego w zakresie gospodarki komunalnej;
- 8. prowadzenia centrów usług wspólnych;
- 9. organizowania formy doradztwa oraz podnoszenia kompetencji pracowników samorządowych zatrudnionych w gminach i powiatach wchodzących w skład związku oraz w związku metropolitalnym.

Dla zapewnienia sprawności (w tym skuteczności i efektywności) działania związku, projekt ustawy określa dopuszczalne formy działania (art. 15). Wskazana regulacja odgrywa istotną funkcję, gdyż ucina ewentualne spekulacje sądów administracyjnych, organów nadzoru, innych podmiotów stosujących prawo, a także prawników, co do – w szczególności – potencjalnej zdolności organów związku do wydawania aktów prawa miejscowego oraz rozstrzygania indywidualnych spraw w drodze decyzji administracyjnych. Związek metropolitalny – co należy podkreślić – może działać w formach władczych określonych w tym przepisie. By jednak mógł to czynić, obowiązująca norma prawa materialnego musi go wyposażać w konkretną kompetencję. Dopuszcza się również możliwość przekazywania kompetencji do działań władczych w drodze porozumienia. Zdolność do wydawania aktów prawa miejscowego jest szczególnie ważna w kontekście zadań transportowych związku metropolitalnego. Z kolei zdolność do wydawania decyzji administracyjnych jest ważna w kontekście sprawności wykonywania niektórych zadań fakultatywnych.

Władze związku metropolitalnego stanowią dwa organy: (1) zgromadzenie oraz (2) zarząd. Są to organy związku jako osoby prawnej. W strukturze zgromadzenia związku metropolitalnego przewiduje się możliwość tworzenia tzw. organów wewnętrznych, pełniących funkcje doradcze i porządkowe, ale niemających statusu organów administracji publicznej.

Działalność organów związku metropolitalnego jest jawna. Ograniczenia jawności mogą wynikać wyłącznie z ustaw. Jawność działania organów związku metropolitalnego obejmuje w szczególności prawo obywateli do uzyskiwania informacji, wstępu na sesje zgromadzenia, a także dostępu do dokumentów wynikających z wykonywania zadań publicznych, w tym protokołów posiedzeń organów związku metropolitalnego.

Zgromadzenie związku metropolitalnego (art. 23-29) składa się z delegatów, którymi są wójtowie, burmistrzowie, prezydenci oraz starostowie jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego. Alternatywnie w skład zgromadzenia mogą wchodzić osoby przez nich upoważnione. Zgromadzenie stanowi najwyższą władzę związku metropolitalnego i pełni funkcję prawotwórczą, kreacyjną (personalną) i kontrolną. Do kompetencji zgromadzenia należy m.in. (art. 26):

- 1. uchwalanie strategii i programów rozwoju związku metropolitalnego i ich zmiany;
- 2. uchwalanie zmian statutu związku metropolitalnego;
- 3. uchwalanie metropolitalnego planu adaptacji i jego zmian;
- 4. uchwalanie planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego i jego zmian;
- 5. uchwalanie planu zrównoważonej mobilności miejskiej i jego zmian;
- 6. uchwalanie budżetu związku metropolitalnego i jego zmian;
- 7. rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu związku metropolitalnego oraz sprawozdań finansowych związku metropolitalnego;
- 8. określenie składu liczbowego zarządu, powołanie i odwołanie jego członków oraz ustalanie zasad wynagradzania prezesa zarządu;

9. powoływanie i odwoływanie skarbnika, który jest głównym księgowym budżetu;
10. podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium zarządowi z tytułu wykonania budżetu związku metropolitalnego;
11. podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych związku metropolitalnego;
12. podejmowanie uchwał w sprawie tworzenia stowarzyszeń i fundacji oraz ich rozwiązywania, a także przystępowania do nich lub występowania z nich oraz podejmowanie uchwał w sprawach współdziałania z innymi podmiotami i wydzielanie na ten cel odpowiedniego majątku;
13. podejmowanie działań w innych sprawach z zakresu zadań związku metropolitalnego zastrzeżonych ustawami do kompetencji organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego.

Uchwały zgromadzenia są podejmowane podwójną większością głosów (art. 28). Warunek uzyskania podwójnej większości głosów jest spełniony, jeżeli za przyjęciem uchwały jednocześnie głosuje: (1) większość statutowego składu zgromadzenia, (2) taka liczba delegatów reprezentujących gminy, że mieszkańcy tych gmin stanowią większość ludności zamieszkałej na obszarze związku metropolitalnego. Uchwały zgromadzenia są podejmowane w głosowaniu jawnym lub jawnym imiennym, chyba że ustawa lub statut stanowią inaczej.

Organem wykonawczym związku metropolitalnego jest zarząd (art. 30 ust. 1). W jego skład wchodzi od 2 do 5 osób (art. 30 ust. 2). Zarząd może mieć charakter polityczny (z udziałem delegatów zgromadzenia), fachowy (z udziałem fachowców, menedżerów, osób nie zaangażowanych w politykę, w tym delegatów) oraz mieszany. Projekt ustawy zapewnia w tym zakresie elastyczność. Stosowane rozwiązania należy wprowadzić do statutu związku metropolitalnego. Do kompetencji zarządu należy m.in. (art. 35 ust. 2):

1. wykonywanie uchwał zgromadzenia;
2. gospodarowanie mieniem związku metropolitalnego, w tym wykonywanie praw z akcji i udziałów posiadanych przez związek metropolitalny;
3. przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu związku metropolitalnego;
4. kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie działalności jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego, w tym zatrudnianie i zwalnianie ich kierowników;
5. uchwalanie regulaminu organizacyjnego urzędu metropolitalnego.

Związek metropolitalny może tworzyć, przekształcać i likwidować jednostki organizacyjne, w tym posiadające osobowość prawną (np. spółki prawa handlowego, fundacje). Bieżącą obsługę działalności organów związku metropolitalnego sprawuje urząd metropolitalny. Pracownicy urzędu metropolitalnego mają status pracowników samorządowych.

W rozdziale 5 określono zasady gospodarowania mieniem związku metropolitalnego. Mieniem związku metropolitalnego będzie własność i inne prawa majątkowe nabyte przez związek metropolitalny. Nabycie mienia przez związek metropolitalny następuje m.in. w drodze porozumienia z gminami i powiatami, wchodzącymi w skład związku metropolitalnego lub z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, ze związkami jednostek samorządu terytorialnego, albo ze Skarbem Państwa, na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym, przez czynności prawne, w tym w drodze darowizn, spadków i zapisów oraz w wyniku prowadzenia działalności gospodarczej.

Nadzór nad związkiem metropolitalnego sprawują Prezes Rady Ministrów, wojewoda, a także regionalna izba obrachunkowa (art. 20). Są to organy wskazane w ustawie zasadniczej. Kryteria nadzoru są ograniczone do legalności. Organy nadzoru zostały wyposażone w środki nadzoru

typowe, znane samorządowym ustawom ustrojowym. Prezes Rady Ministrów przede wszystkim uzgadnia projekt statutu związku metropolitalnego (art. 4 ust. 6 pkt 4). Z kolei wojewoda oraz regionalna izba obrachunkowa sprawują nadzór nad bieżącą działalnością związku metropolitalnego, zgodnie z właściwością rzeczową określoną w przepisach ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz. U. z 2023, poz. 190) oraz ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (t.j. Dz. U. z 2025, poz. 1325).

Projekt ustawy przewiduje katalog źródeł finansowania związku metropolitalnego (art. 53). Źródłami dochodów związku metropolitalnego są:

1. udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze związku metropolitalnego;
2. składki od gmin i powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego;
3. dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe związku metropolitalnego oraz wpłaty od zakładów budżetowych związku metropolitalnego;
4. dochody z mienia związku metropolitalnego;
5. spadki, zapisy i darowizny na rzecz związku metropolitalnego;
6. odsetki od pożyczek udzielanych przez związek metropolitalny, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
7. odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody związku metropolitalnego;
8. odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych związku metropolitalnego, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
9. dotacje z budżetu państwa;
10. dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
11. dotacje z Funduszy Europejskich, Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz innych funduszy celowych,
12. inne dochody należne związkowi metropolitalnemu na podstawie odrębnych przepisów.

System źródeł dochodów związku metropolitalnego nawiązuje do regulacji ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim. Uwaga dotyczy całokształtu regulacji, w tym źródła, o którym mowa w art. 53 ust. 1 pkt 1 projektu ustawy. Pod wskazaną pozycją znajduje się „udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze związku metropolitalnego” w stawce procentowej w wysokości 5,75%. Szczegółowa regulacja znajduje się w przepisie art. 55 projektu ustawy. Należy dodać, że gminy i powiaty wchodzące w skład związku metropolitalnego mają obowiązek uiszczania rocznych składek (art. 58). Składka roczna składa się z trzech części: stałej, uzupełniającej oraz zmiennej.

Dodatkowo projekt ustawy przewiduje nowy mechanizm finansowania działalności związku metropolitalnego, który premiuje integrację podmiotów systemu szkolnictwa wyższego. W przypadku utworzenia na terenie związku federacji podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, gdy siedziba federacji znajduje się na obszarze związku, liczba podmiotów tworzących federację wynosi co najmniej trzy, a łączna liczba studentów w podmiotach tworzących federację – w momencie jej powstania – przekracza 40 tysięcy, to wysokość udziału związku we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zwiększa się w okresie 5 kolejnych lat budżetowych o kolejne 1,25%. Przy czym należy zastrzec, że dodatkowe środki finansowe przeznaczone zostaną konkretnie na prowadzenie badań naukowych i rozwojowych służących realizacji zadań związku metropolitalnego lub finansowaniu współpracy związku metropolitalnego ze szkołami wyższymi z obszaru związku. Opisywany mechanizm wypracowany został z intencją dodatkowej motywacji dla

wdrożenia ściślejszej koordynacji działań rozwojowych między samorządem a środowiskami naukowymi i gospodarczymi. Dzięki niemu projektowana ustawa daje szansę nie tylko na łączenie potencjałów jednostek samorządu lokalnego, ale również, na łączenie potencjałów uczelni, a dodatkowo na zawiązanie ścisłej współpracy międzysektorowej, przekładającej się bezpośrednio na poziom konkurencyjności i innowacyjności OMGGS i Pomorza. Zgodnie z założeniami przedstawicieli tych środowisk, w przypadku sfinalizowania procesu federalizacji trójmiejskich uczelni, fundusz uzupełniany byłby przez środki prywatne, zachęcane w ten sposób do inwestycji w lokalne badania wdrożeniowe. Wygenerowany w ten sposób przez 5 lat fundusz powinien zwrócić się nie tylko w postaci PKB i dodatkowej bazy podatkowej, ale również jako mechanizm zwrotny, umożliwiający kontynuację działalności B+R w obszarach związanych z lokalną gospodarką w kolejnych latach, już po zakończeniu wsparcia z budżetu państwa (budżet państwa stanie się wówczas beneficjentem netto, osiągając dodatkowe przychody z podatków wygenerowanych z dodatkowego PKB). Ma to szczególne znaczenie ze względu na zasadniczą barierę rozwojową przed którą stoi OMGGS i północna Polska, jaką jest coraz większe odstawanie od większością europejskich regionów pod względem innowacyjności. Bariera ta jest tym poważniejsza, iż metropolia gdańska położona jest peryferyjnie względem głównego rynku Unii Europejskiej. Mimo rekordowego tempa wzrostu przez ostatnie 20 lat, region Pomorza stoi przed pułapką średniego wzrostu, definiowaną jako ugrzęźnięcie, po okresie szybkiego zamykania luki rozwojowej wobec regionów bardziej rozwiniętych, na niższym niż one, niezadowalającym poziomie rozwoju. Ryzyko takie zwiększa wyczerpanie przewagi niskich kosztów płac, a obrazuje je fakt, że w stosunku do 2021 roku Pomorze spadło w 2023 roku ze 184 na 187 miejsce w europejskim rankingu innowacyjności.

- **Nowelizacja ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim**

Jednocześnie przedmiotowa ustawa dokonuje nowelizacji ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim, by uwzględnić w obowiązującej regulacji prawnej wyniki badań ewaluacyjnych wskazane w w/w dokumentach. Zmiany w szczególności dotyczą katalogu i form wykonywania zadań własnych związku metropolitalnego, a także systemu finansowania jego działalności (m.in. ustawowego katalogu źródeł dochodów związku oraz mechanizmu ustalania składek członkowskich).

Zmiany do art. 3

Zmiany projektowane w art. 3 stanowią doprecyzowanie treści statutu o kwestie istotne z punktu widzenia związku metropolitalnego. Projektowana regulacja wprowadza obowiązek zamieszczenia regulacji dotyczących zasad przystępowania i występowania członków związku metropolitalnego oraz zasady rozliczeń majątkowych, zasad udzielania przez organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego upoważnień do udziału w zgromadzeniu związku metropolitalnego w charakterze delegata, zasad udziału w kosztach wspólnej działalności, zyskach i pokrywania strat związku metropolitalnego finansowania zadań realizowanych przez związek metropolitalny oraz inne zasady określające współdziałanie. Szczególnie istotne jest wprowadzenie obowiązku wprowadzenia do statutu zasad występowania członków ze związku. W dotychczasowym stanie prawnym w ogóle nie było możliwości wyjścia ze związku. Zmiana jest spójna z projektowaną zmianą art. 4 ust. 2. w Projektowany ust. 2a wprowadza obowiązek zasięgnięcia opinii dotyczącej projektu statutu i jego zmian. Jest to zmiana uzasadniona, gdyż wiele zadań wojewódzkich i metropolitalnych, szczególnie przy uwzględnieniu projektowanego art. 12 ustawy, będą ze sobą ściśle związane. Regulacja zakłada milczącą zgodę zarządu w sytuacji, kiedy w terminie 2 miesiące od dnia doręczenia projektu zarząd województwa

śląskiego.

Zmiany do art. 4

Projektowana zmiana dotycząca ust. 2 ma na celu wprowadzenie możliwości wyjścia jednostek samorządu terytorialnego ze związku metropolitalnego przy jednoczesnym ograniczeniu wynikającym z art. 1. Innymi słowy, możliwe jest zmiana granic zmierzająca do zmniejszenia obszaru związku metropolitalnego jednak zmiana nie może powodować, że związek nie spełni wymogów określonych w art. 1 ustawy. Rozwiązanie jest zasadne również w kontekście możliwości wstępowania do związku powiatów. Dodatkowo uczestnictwo w związku metropolitalnym wiąże się także z określonymi obowiązkami, w szczególności fiskalnymi, co może spowodować, że niektóre jednostki samorządu, w szczególności te mniejsze mogą stracić zainteresowanie uczestnictwem w związku metropolitalnym.

Zmiany do art. 6

Projektowane zmiany są konsekwencją wprowadzenia możliwości uczestnictwa w związku metropolitalnym powiatów. Stąd słowo „gmina” zastępuje się słowem „jednostka samorządu terytorialnego.” Zmiana określona w pkt 2 ust. 3 ma charakter dostosowujący.

Zmiany do art. 7

W art. 7 proponuje się wykreślenie ust. 2 pkt 1 zgodnie z którym wydanie rozporządzenia dotyczącego zmiany granic i obszaru związku wymaga zasięgnięcia opinii nowych rad gmin, które mają wejść w skład związku metropolitalnego, poprzedzonych przeprowadzeniem konsultacji z mieszkańcami. Jednocześnie proponuje się zmianę ust. 5 pkt 2 dostosowując tym samym przepis do uczestnictwa powiatów w związku metropolitalnym oraz do możliwości wychodzenia ze związku metropolitalnego.

Zmiany do art. 12

Projektowane zmiany art. 12 mają charakter z jednej strony doprecyzowujący a z drugiej strony rozszerzają zakres zadań własnych związku metropolitalnego. Nowymi zadaniami będzie adaptacja do zmian klimatu i ochrony środowiska oraz opiniowanie inwestycji celu publicznego w zakresie budowy, przebudowy, remontu, montażu lub rozbiórki obiektów i urządzeń infrastruktury transportowej, w szczególności dróg kolejowych. W tym drugim przypadku nie powinny podlegać opiniowaniu wszystkie inwestycje, np. drobne remonty infrastruktury kolejowej a jedynie te, które będą wywierały istotny wpływ na sprawy i zadania o znaczeniu metropolitalnym. Dodatkowo zmiana doprecyzowuje i rozszerza zadanie własne metropolii z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej, traktując je jako odrębne zadanie realizowane osobno i niezależnie do innych zadań.

Ustęp drugi zmienianego przepisu zawiera nowe rozwiązanie prawne polegające możliwości wyposażania związku metropolitalnego w zadania własne poprzez zamieszczenie ich w statucie związku. Taka możliwość będzie dotyczyła jedynie zadań enumeratywnie wymienionych w tym ustępie. Co istotne będą to zadania fakultatywne w tym sensie, że związek metropolitalny samodzielnie zdecyduje dokonując stosownej zmiany statutu.

Projektowany ust. 6 w sposób jednoznaczny stanowi o sposobie finansowania zadań powierzonych związkowi metropolitalnemu. Jednostka samorządu terytorialnego, które przekazała związkowi zadanie będzie je finansować w formie dotacji celowej. Co istotne przepis ten nie przesądza o tym, że dotacja musi odpowiadać wysokości koniecznej do wykonania tych zadań, jak to na przykład wynika z art. 8 ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym. W dalszym ciągu strony będą mogły w stosunkowo dowolny sposób kształtować sposób finansowania powierzonych zadań. Z kolei w odniesieniu do zadań przekazywanych związkowi metropolitalnemu do realizacji przez członków

związku projektowany ust. 6 przesądza, że powinno się to odbywać w oparciu o część zmienną składki rocznej.

Ustęp 7 został przeniesiony z art. 14 ustawy. Stanowi on podstawę do przekazywania zadań metropolitalnych innym jednostkom samorządu terytorialnego lub ich związkom.

Dodatkowo, w związku z tym, że związek metropolitalny na podstawie zawartych porozumień wykonuje zadania innych jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności gmin, konieczne stało się także w ust. 9 wprowadzenie przepisu analogicznego jak art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym. Na jego podstawie w zakresie zadań powierzonych przez jednostki samorządu terytorialnego lub związku tych jednostek związkowi metropolitalnemu zgromadzenie wykonuje kompetencje przysługujące organowi stanowiącemu tej jednostki samorządu terytorialnego. Niewątpliwie taka zmiana jest dopuszczalna, skoro ustawodawca wprost w poszczególnych ustawach przewiduje uprawnienie dla zgromadzenia związku metropolitalnego do stanowienia aktów prawa miejscowego. Jako przykład można wskazać podejmowaną przez zgromadzenie związku uchwałę w sprawie planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego, która na mocy art. 9 ust 1 pkt 4b oraz art. 9 ust. 3 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym). Dodatkowo ustawodawca przewidział także możliwość stanowienia prawa miejscowego przez zgromadzenie związku celowego na przykład art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 czerwca 20021 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków, czy art. 3 ust. 2a ustawy z dnia 13 czerwca 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Zmiana przez dodanie art. 12b

Projektowany art. 12b stanowi delegację dla zgromadzenia do określenia zasad, na jakich w wykonywaniu zadań powierzanych związkowi uczestniczą gminy lub powiaty członkowskie. Co istotne uchwała nie stanowi przekazania zadania, gdyż te są przekazywane w sposób określony w art. 12 ust. 4 i n. Celem uchwały będzie ustalenie takich zasad, które pozwolą na realizację przez związek zadań dotyczących zapewnienia spójności rozwiązań na terenie związku metropolitalnego oraz optymalnego wykorzystania zasobów. Podjęcie takiej uchwały będzie szczególnie istotne w sytuacji, kiedy zadanie publiczne zostanie powierzone związkowi metropolitalnemu przez większość jednostek samorządu będących jego członkami. Co istotne dla zapewnienia autonomii jednostek samorządu terytorialnego, współdziałanie na podstawie podjętej uchwały będzie wymagało zawarcia porozumienia, umowy lub innej formy wyrażenia przez nią zgody na zasady wynikające z podjętej uchwały.

Zmiany do art. 13

Projektowane zmiany do art. 13 zakładają rozszerzenie katalogu podmiotów, których prawa i obowiązki może przejąć związek metropolitalny. W dodanym punkcie 4 ust. 1 dodano stowarzyszenia gmin, o których mowa w art. 84 ustawy o samorządzie gminnym. Tryb i zasady przejścia praw i obowiązków uregulowany został w dodanych ustępach 8 – 10 i są one analogiczne jak w odniesieniu do pozostałych trzech podmiotów określonych w ust. 1 pkt 1 – 3. Należy zwrócić uwagę na rozwiązanie określone w ust. 9, które znajduje zastosowanie w sytuacji, kiedy nie wszyscy członkowie stowarzyszenia są członkami związku metropolitalnego. W takiej sytuacji związek metropolitalny może realizować zadania stowarzyszenia również w zakresie wykraczającym poza granice związku metropolitalnego. Czas w jakim będzie to dopuszczalne jest stosunkowo długi bo wynosi 5 lat, nie mniej jednak jest to uzasadnione trybem pozyskiwania środków zewnętrznych, których często beneficjentami są stowarzyszenia gmin.

Zmiany do art. 14

Projektowany art. 14 zawiera rozszerzony katalog form, w których związek metropolitalnym może realizować zadania własne jak i zadania powierzone przez jednostki samorządu terytorialnego. Na uwagę zasługuje kompetencja do stanowienia aktów prawa miejscowego. Proponowana zmiana wprowadza delegację ustawową ogólną dla zgromadzenia związku metropolitalnego do stanowienia aktów prawa miejscowego, co jest uzasadnione tym, że związek został wyposażony w zadania własne, do pełnej realizacji których niezbędne jest stanowienie takich aktów. Jako przykład można wskazać zmieniany niniejszą ustawą art. 15 ust 6 oraz 34a ustawy Prawo przewozowe stanowiący delegację do wydawania uchwał w przedmiocie przepisów porządkowych oraz w przedmiocie zasad ustalania wysokości opłat dodatkowych. Niewątpliwie taka zmiana jest dopuszczalna, skoro ustawodawca wprost w poszczególnych ustawach przewiduje uprawnienie dla zgromadzenia związku metropolitalnego do stanowienia aktów prawa miejscowego. Jako przykład można wskazać podejmowaną przez zgromadzenie związku uchwałę w sprawie planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego, która na mocy art. 9 ust 1 pkt 4b oraz art. 9 ust. 3 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym). Dodatkowo ustawodawca przewidział także możliwość stanowienia prawa miejscowego przez zgromadzenie związku celowego na przykład art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 czerwca 20021 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków, czy art. 3 ust. 2a ustawy z dnia 13 czerwca 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Wprowadzenie kompetencji do stanowienia aktów prawa miejscowego wymaga także odesłania do rozdziału 8 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Przepisy te będą stosowane odpowiednio, tj. z uwzględnieniem przepisów ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim.

Zmiany do art. 21

Projektowana zmiana jest konsekwencją uczestnictwa powiatów w związku metropolitalnym. Co istotne projekt nowelizacji nie zawiera zmian do art. 25. W konsekwencji głos powiatu będzie liczył się jedynie do większości ustawowego składu zgromadzenia jednak nie będzie się liczył do większości ludności zamieszkałej na obszarze związku metropolitalnego. Takie rozwiązanie jest uzasadnione, gdyż w przeciwnym razie ludność z obszaru powiatu „zyskiwałaby” podwójny głos.

Zmiany do art. 23

Zmiany do art. 23 polegają na ustaleniu kompetencji do uchwalenia planu zrównoważonej mobilności miejskiej dla obszaru związku metropolitalnego oraz planu adaptacji do zmian klimatu dla obszaru związku metropolitalnego. W poprzednim stanie prawnym dokumenty te zgodnie z zasadą domniemania kompetencyjnego na rzecz zarządu związku metropolitalnego powinny być przyjmowane przez zarząd zgodnie z art. 33 ust. 1. Tyle, że charakter tych uchwał jak i praktyka w gminach, gdzie dokumenty te są przyjmowane przez organy stanowiące nie koresponduje z obecnie obowiązującą regulacją ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim. Stąd koniecznym stało się przekazanie tej kompetencji zgromadzeniu związku. Dodatkowo dodano kompetencję w zakresie podejmowania uchwał w sprawie tworzenia stowarzyszeń i fundacji oraz ich rozwiązywania, a także przystępowania do nich lub występowania z nich oraz podejmowanie uchwał w sprawach współdziałania z innymi podmiotami i wydzielanie na ten cel odpowiedniego majątku. Zamiana ta posiada charakter porządkujący i jest analogiczna do kompetencji organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego. Zmieniono także punkt 6 dodając kompetencję dla zgromadzenia do ustalania składu ilościowego zarządu, co jest konsekwencją zmian w art. 27 ust. 2 polegających na rezygnacji z sztywnej liczby członków zarządu. Proponuje się, aby liczbę członków zarządu określało zgromadzenie w odrębnej uchwale.

Zmiany do art. 51

Projektowana zmiana posiada charakter porządkujący i doprecyzowujący. Poprzednio obowiązujące brzmienie przepisu nie uwzględniało dla związku metropolitalnego szeregu źródeł dochodów, które są wskazane w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Chodzi przede wszystkim o źródła określone w ust. 2 projektowanego przepisu. Taka sytuacja rodziła szereg wątpliwości dla podmiotów, które potencjalnie mogłyby przekazać związkowi środki finansowe. Taka sytuacja utrudnia pozyskiwanie tych środków przez związek. Ujęcie tych źródeł wprost w ustawie metropolitalnej pozwoli na wyeliminowanie ww. wątpliwości. Z kolei zmiany proponowane w ust 1 pkt 2 projektowanego przepisu wynikają z konieczności dostosowania regulacji do uczestnictwa powiatów w związku metropolitalnym. Zaś dodanie art. 10a porządkuje możliwość udzielenia dotacji związkowi metropolitalnemu również przez związki komunalne.

Dodanie art. 51a – 51c

Celem wprowadzenia do ustawy przepisów art. 51a – 51c jest stworzenie samodzielnej podstawy prawnej do udzielania związkowi metropolitalnemu dotacji celowych. Zauważyć trzeba, że ust. 2 tego przepisu wskazuje na konkretne zadania, na które może zostać udzielona dotacja. Oznacza to, że aby móc uzyskać dotację, o której mowa w projektowanym przepisie, związek musi dysponować odpowiednią kompetencją do realizacji dotowanego zadania. Może to nastąpić w drodze ustawy, statutu na podstawie projektowanego art. 12 ust. 2 lub na podstawie porozumienia o przejęciu zadań publicznych zgodnie z art. 12 ust. 4.

Na podstawie projektowanego art. 51b związek metropolitalny może otrzymywać dotacje celowe z budżetu innych jednostek samorządu terytorialnego lub związków tych jednostek na dofinansowanie zadań własnych.

- **Nowelizacja wybranych ustaw sektorowych**

Zmiany w przepisach ustawy Prawo przewozowe

Zmiany zaproponowane w ustawie Prawo przewozowe mają na celu przyznanie niezbędnych do realizowania przez związek metropolitalny zadań z zakresu organizowania publicznego transportu zbiorowego. Zgodnie z art. 34a ust. 2 ustawy Prawo przewozowe w odniesieniu do gminnego, powiatowego i wojewódzkiego regularnego przewozu osób, przepisy, o których mowa w ust. 1 (sposób ustalania wysokości opłat dodatkowych), określają odpowiednio rada gminy, rada powiatu albo sejmik województwa, a w mieście stołecznym Warszawie - Rada miasta stołecznego Warszawy. W związku z wejściem w życie przepisów dotyczących najpierw ustawy o związkach metropolitalnych a następnie ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim do ustawy o publicznym transporcie zbiorowym dodano kolejną kategorię przewozów, tj przewozy o charakterze metropolitalnym (art. 4 ust. 1 pkt 5a uptz). Zmiana ta nie znalazła jednak odzwierciedlenia w ustawie Prawo przewozowe, gdzie art. 34a ust. 2 w dalszym ciągu stanowi o przewozach gminnych, powiatowych i wojewódzkich pomijając zupełnie przewozy o charakterze metropolitalnym. Nie powinno budzić wątpliwości, że w odniesieniu do przewozów metropolitalnych zgromadzenie związku metropolitalnego powinno uzyskać delegację do stanowienia aktów prawa miejscowego w postaci sposobu ustalania opłaty dodatkowej. Kwestia braku delegacji do podjęcia przez zgromadzenie związku metropolitalnego ww. przepisów stała się przedmiotem rozstrzygnięcia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach (LEX nr 2683544, III SA/Gl 226/19). Sąd ten w wyroku z dnia 13 maja 2019 r. stwierdził, że „skoro ustawodawca utworzył związek metropolitalny, określił zasady i tryb jego funkcjonowania i nie zamieścił stosownych regulacji dostosowujących uprzednio wydane przepisy prawne - w tym m.in. art. 34a ust. 2 ustawy Prawo przewozowe - do aktualnych realiów to nie jest ani prawem, ani

obowiązkiem sądu podejmowanie jakichkolwiek działań "uzdrawiających" zaistniałą sytuację prawną poprzez domniemywanie kompetencji Zgromadzenia w Prawie przewozowym w oparciu obowiązujący system prawny." Sąd uznał tym samym, że ustawodawca niesłusznie pominął w przedmiotowej delegacji związek metropolitalny. Analogiczna sytuacja wystąpiła w odniesieniu do drugiej proponowanej zmiany w ustawie Prawo przewozowe, tj. w odniesieniu do delegacji wynikającej z art. 15 ust. 5 i 6 tej ustawy. W tym przypadku jednak Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach wyrokiem z dnia 27 maja 2019 r. (II SA/GI 204/19, LEX nr 2695865), w którym Sąd uchylając rozstrzygnięcie nadzorcze wojewody uznał, że zgromadzenie związku metropolitalnego str. 46 posiada jednak delegację do stanowienia przepisów porządkowych w metropolitalnych przewozach pasażerskich. Sąd stwierdził w uzasadnieniu, że „racjonalnie rzecz ujmując, wykonywanie zadań publicznych wymaga wyposażenia podmiotów, które je realizują, m.in. w odpowiednie instrumenty prawne. W sytuacji, w której jest oczywiste, że nie było zamiarem ustawodawcy pozbawienie metropolii możliwości korzystania z jednego z najistotniejszych instrumentów prawnych, służących do realizacji zadania w postaci metropolitalnych przewozów pasażerskich, a nawet można przyjąć, opierając się na wnioskach wynikających z wykładni przepisów łączących zadanie publiczne z zakresu transportu zbiorowego z uprawnieniami do wydawania przepisów porządkowych obowiązujących w regularnych przewozach osób, można postawić tezę, że ustawodawca jedynie przez przeoczenie nie dokonał stosownych zmian w art. 15 u.p.p.” Ostatecznie taki stan potwierdził wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 11 marca 2021 r. (Sygn. akt II GSK 1252/19), w którym sąd stwierdził, że z uwagi na brak delegacji ustawowej nie jest możliwe uchwalenie przez zgromadzenie związku metropolitalnego przepisów porządkowych w odniesieniu do metropolitalnych przewozów pasażerskich. W związku z powyższym, jasnym jest, że aby uzdrowić zaistniałą sytuację najwłaściwszym rozwiązaniem jest ingerencja samego ustawodawcy, która niewątpliwie uporządkuje obowiązujący stan prawny wyposażając zgromadzenie związku metropolitalnego w niebudzącą wątpliwości i wynikająca wprost z przepisów prawa delegację do stanowienia ww. przepisów.

Zmiany w ustawie o transporcie kolejowym

Zamierzeniem ustawodawcy było aby związek metropolitalny stał się wiodącym organizatorem publicznego transportu zbiorowego na obszarze konurbacji górnośląskiej, w tym również w zakresie transportu kolejowego. Tymczasem brak przyznania statusu jednostki samorządu terytorialnego związkowi metropolitalnemu w sposób bardzo istotny pozbawia ten związek wielu instrumentów prawnych niezbędnych dla sprawnego i efektywnego realizowania nałożonych przez ustawodawcę zadań. Taka sytuacja dotyczy także regulacji zawartych w ustawie o transporcie kolejowym, gdzie szereg uprawnień i kompetencji przypisano właśnie jednostkom samorządu terytorialnego, np. w zakresie finansowania infrastruktury i przewoźników, czy szczególnych zasad i warunków przygotowania inwestycji dotyczących linii kolejowych. Przykładem może być stanowisko Regionalnej Izby Obrachunkowej w Katowicach o braku możliwości finansowania przez związek metropolitalny infrastruktury kolejowej właśnie z uwagi na brak statusu jednostki samorządu terytorialnego. Brak statusu jednostki samorządu terytorialnego związku metropolitalnego potwierdził Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach w wyroku z dnia 28 stycznia 2021 r. (I SA/GI 940/20) oraz w wyroku z dnia 9 grudnia 2020 (I SA/GI 1252/20). Pominięcie związku metropolitalnego w ww. ustawie uniemożliwia nie tylko jakąkolwiek realizację przez ten związek poważnych i kompleksowych inwestycji kolejowych związanych z infrastrukturą kolejową, np. budową linii kolejowych na obszarze związku metropolitalnego, których możliwość finansowania przez związek metropolitalnych nie powinna budzić żadnych wątpliwości. Już teraz opracowany przez Górnośląsko – Zagłębiowską Metropolię dokument w postaci Koncepcji Kolei Metropolitalnej zakłada warianty, w których planowana jest realizacja inwestycji kolejowych. Celem

proponowanych zmian jest wprowadzenie rozwiązania wzorem art. 4 ust. 2 pkt 1 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, które sprowadza się do rozszerzenia rozumienia słowa „jednostka samorządu terytorialnego” również na związek metropolitalny. Z kolei propozycja zmiany art. 38 ust. 2, 3 i 5 ustawy o transporcie kolejowym podyktowana jest ukształtowaną linią orzecznictwem Naczelnego Sądu Administracyjnego, która przesądza o braku możliwości udzielania na podstawie ww. przepisów dotacji celowych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego na rzecz spółek kolejowych. Np. jak stwierdził Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 21 listopada 2017 r. (II GSK 37/16, ONSAiWSA2018/6/113) przepisy art. 38 ust. 1 pkt 3 i art. 38 ust. 3 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 1727 ze zm.) nie dają wprost kompetencji jednostkom samorządu terytorialnego do przekazywania dotacji celowej spółkom prawa handlowego, jest to możliwe jedynie przez zaplanowanie wydatku na działania z zakresu transportu kolejowego bezpośrednio w formie uchwały budżetowej. Taki stan prawny powoduje, że nie jest możliwe wykorzystywanie najbardziej efektywnego instrumentu finansowania inwestycji ze środków budżetowych, tj. za pomocą dotacji celowych udzielanych spółkom prawa handlowego, którym najczęściej są zarządcy infrastruktury kolejowej. Zmiana przepisu art. 38 ust. 2 i 3 ustawy poprzez dopisanie zwrotu „w tym w formie dotacji celowych” w sposób niebudzący wątpliwości przesądzi o dopuszczalności udzielania dotacji celowych z budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Zmiany w ustawie o funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej

Projektowana zmiana definicji organizatora określona w art. 2 pkt 3 ma na celu objęcie regulacją ustawy również związków metropolitalnych jako podmiotów uprawnionych do uzyskiwania wsparcia w ramach Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej.

Zmiany w ustawie o publicznym transporcie zbiorowym

Celem proponowanych zmian jest wyeliminowanie pojawiających się wątpliwości prawnych w zakresie skutków zawarcia porozumienia jednostki samorządu terytorialnego lub związku tych jednostek ze związkiem metropolitalnym. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 4b ustawy o publicznym transporcie zbiorowym (dalej uptz) związek metropolitalny jest właściwym organizatorem na linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w metropolitalnych przewozach pasażerskich, albo któremu powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego na mocy porozumienia z jednostką samorządu terytorialnego. Przy czym przewozem metropolitalnym zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 5a ptzu jest przewóz osób w ramach publicznego transportu zbiorowego wykonywany w granicach związku metropolitalnego; inny niż gminne, powiatowe, powiatowo-gminne, wojewódzkie i międzywojewódzkie. Związek metropolitalny może być zatem organizatorem w dwóch sytuacjach. Pierwszą jest organizowanie przewozów o charakterze metropolitalnym, drugą jest organizowanie przewozów na podstawie porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego. Przy czym takie sformułowanie art. 4 ust. 1 pkt 5a lit. b ptzu budzi uzasadnione wątpliwości, które utrudniają realizowanie przez związek metropolitalny zadań, bowiem z jego treści nie wynika jakie przewozy mogą być organizowane na podstawie takiego porozumienia. Art. 12 ust. 2 uzmwś stanowi jedynie, że związek metropolitalny może realizować zadania publiczne należące do zakresu działania gminy, powiatu lub samorządu województwa lub koordynować realizację tych zadań na podstawie porozumienia zawartego z jednostką samorządu terytorialnego lub ze związkiem jednostek samorządu terytorialnego. Wątpliwości takich nie ma w odniesieniu do właściwości organizatora na podstawie porozumień zawieranych pomiędzy pozostałymi jednostkami samorządu terytorialnego. I tak na przykład w odniesieniu do porozumień pomiędzy gminami zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 ptzu

gmina jest właściwym organizatorem na linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w gminnych przewozach pasażerskich albo której powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego na mocy porozumienia między gminami - na linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w gminnych przewozach pasażerskich, na obszarze gmin, które zawarły porozumienie. Z treści tych przepisów wprost wynika, że na podstawie porozumienia pomiędzy gminami następuje powierzenie przewozów gminnych, doprecyzowano także obszar, na którym przewozy mogą być wykonywane, tj. na obszarze gmin, które zawarły porozumienie. Analogiczne precyzyjne przepisy regulują kwestie porozumień pomiędzy powiatami oraz województwami (art. 7 ust. 1 pkt 3 i 5 ptzu). Doprecyzowanie zawarte jest także w samej definicji przewozów gminnych, gdzie ustawodawca wskazał, że przewozem gminnym jest przewóz w granicach administracyjnych gminy lub gmin sąsiadujących, które zawarły stosowne porozumienie (art. 4 ust. 1 pkt 3 ptzu). Jak wskazano wyżej, brak jest analogicznych jasnych przepisów określających w sposób precyzyjny przedmiot porozumień oraz zasięg przewozów wykonywanych na podstawie porozumień pomiędzy gminą a związkiem metropolitalnym. Proponuje się zatem aby doprecyzować, skutek zawartego porozumienia w postaci możliwości organizowania transportu na łącznym obszarze związku metropolitalnego oraz jednostki lub ich związku, z którą związek metropolitalny zawarł porozumienie. Propozycja zakłada również możliwość powierzania przez jednostki samorządu terytorialnego zadań z zakresu publicznego transportu zbiorowego związkom powiatowo – gminnym. W tym celu analogicznie jak w odniesieniu do porozumień zawieranych ze związkiem metropolitalnym zaproponowano aby skutkiem zawarcia takiego porozumienia była możliwość wykonywania przewozów na łącznym obszarze związku powiatowo – gminnego i oraz jednostki samorządu terytorialnego, z którą zostało zawarte porozumienie. Proponowana zmiana definicji przewozów metropolitalnych ma na celu usprawnienie organizowania przez związek metropolitalny metropolitalnych przewozów wojewódzkich w transporcie kolejowym. W wyniku tej zmiany związek metropolitalny, może organizować przewozy kolejowe, które ze względu na uwarunkowania faktyczne takie jak na przykład położenie stacji kolejowych wykraczają poza granice związku metropolitalnego. Proponowana zmiana wprowadza analogiczną regulację jak w odniesieniu do kolejowych przewozów wojewódzkich.

Zmiany w przepisach ustawy o drogach publicznych

Proponowane zmiany mają na celu zapewnienie decyzyjności zarządcom dróg w zakresie zaliczania dróg do kategorii dróg krajowych. W poprzednim stanie prawnym minister właściwy do spraw transportu zasięgał jedynie opinii organów stanowiących właściwych jednostek samorządu terytorialnego. W proponowanym stanie prawnym minister będzie musiał uzyskać zgodę właściwych zarządców, co jest zmianą pożądaną, zważywszy że to zarządy dróg posiadają odpowiednią wiedzę i kompetencje aby wyrazić stosowne stanowisko. Dodatkowo zmiana polega na dodaniu do organów, których wymagane jest uzgodnienie właściwego zarządu związku metropolitalnego, co jest zasadne zważywszy, że do zadań związku metropolitalnego należy uzgadnianie lokalizacji dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych na obszarze związku.

Zmiany w przepisach ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o opłacie skarbowej

Propozycja zmian ma na celu wprowadzenie dodatkowego zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych. Zgodnie z art. 6 pkt 3 i 6 ustawy odpowiednio zwolnione z podatku dochodowego od osób prawnych są jednostki budżetowe oraz jednostki samorządu terytorialnego w zakresie dochodów określonych w przepisach ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. W przepisach art. 6 ustawy nie został uwzględniony związek metropolitalny w zakresie dochodów określonych w ustawie o związku metropolitalnym w województwie śląskim, w ustawie o związku

metropolitalnym w województwie pomorskim oraz w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Proponowane zmiany mają także na celu wprowadzenie spójności i równości opodatkowania. Skoro ze zwolnienia korzystają jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki budżetowe to zasadnym jest aby zwolniony był również związek metropolitalny, który w dużej mierze realizuje właśnie zadania gminne. Powyższe uzasadnienie jest aktualne również w stosunku do proponowanych zmian w ustawie o opłacie skarbowej. Zgodnie z art. 7 pkt 2 i 3 zwolnione są z opłaty skarbowej jednostki budżetowe i jednostki samorządu terytorialnego. Związki metropolitalnej takiemu zwolnieniu nie podlegają. Stad zasadne jest zrównanie statutu jednostek samorządu terytorialnego oraz związków metropolitalnych w odniesieniu do zwolnień podatkowych wynikających z ww. dwóch ustaw podatkowych.

Zmiany w przepisach ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych

Proponowane zmiany mają charakter porządkujący istniejący stan prawny. Pomimo obowiązywania ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim, akty normatywne wydawane przez ten związek nie zostały uwzględnione w przepisach zmienianej ustawy, tym bardziej, że w orzecznictwie sądowym przesądzone, że związek metropolitalny nie posiada statusu jednostki samorządu terytorialnego. Nie budzi wątpliwości, że związek metropolitalny podejmuje uchwały budżetowe, wojewoda wydaje w stosunku do niego rozstrzygnięcia nadzorcze, związek zawiera porozumienia w sprawie wykonywania zadań publicznych, a co najistotniejsze stanowi akty prawa miejscowego (art. 9 ust. 3 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym). Zmiana koresponduje również z innymi przepisami nowelizacji, które wyposażają związek metropolitalny w ogólne upoważnienie do stanowienia aktów prawa miejscowego zarówno w zakresie zadań własnych jak i w zakresie zadań wykonywanych na podstawie porozumień.

Zmiany w ustawie Prawo ochrony środowiska

Projektowane zmiany wyposażają związek metropolitalny w zadania polegające na prowadzeniu działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska, co jest zgodne ze strategią rozwoju związku metropolitalnego. Dodatkowo proponowane zmiany zapewniają wpływ związku metropolitalnego na kształt programu ochrony powietrza, planu działań krótkoterminowych oraz tzw. uchwały antysmogowej. Jest to uzasadnione koniecznością zapewnienia przez związek metropolitalny koordynacji i spójności działań dotyczących poprawy jakości powietrza na terenie związku metropolitalnego.

Zmiany w ustawie o ochronie przyrody

Projektowane zmiany wprowadzają uprawnienie dla związku metropolitalnego do uzgadniania z właściwym zgromadzeniem związku metropolitalnego projektów uchwał w sprawie utworzenia, zmiany granic lub likwidacji parku krajobrazowego. Zgromadzenie będzie uprawnione do odmowy uzgodnienia takiego projektu, gdyby przyjęcie uchwały przez sejmik prowadziło do ograniczenia możliwości rozwojowych związku metropolitalnego wynikających ze strategii rozwoju związku w stopniu nieproporcjonalnym do wartości jakie park krajobrazowy ma chronić. Propozycja zmian zakłada także analogiczne uprawnienie w stosunku do uchwał sejmiku województwa w sprawie ustanowienia planów ochrony parków krajobrazowych. Dodatkowo zgromadzenie związku metropolitalnego zostanie wyposażone w uprawnienie do składania wniosku o utworzenie lub powiększenie parku krajobrazowego. Proponowane zmiany będą umożliwiały związkowi metropolitalnemu realny wpływ na ochronę przyrody na terenie związku poprzez uwzględnianie aspektów ochrony przyrody oraz wprowadzanie zadań do strategii rozwoju związku metropolitalnego oraz możliwość wpływania na ochronę przyrody na terenie związku poprzez

uzgadnianie projektów powoływania i zmiany granic parków krajobrazowych oraz poprzez opiniowanie projektów planów ochrony dla parków krajobrazowych na obszarze związku metropolitalnego.

Zmiany w ustawie o odnawialnych źródłach energii

Projektowane zmiany zakładają możliwość uczestnictwa związku metropolitalnego w klastrach energii. Zapewni to realny wpływ na budowanie samowystarczalności energetycznej na obszarze związku metropolitalnego. Dodatkowo proponowane zmiany w art. 133 zapewnią możliwość realizacja zadań przez związek metropolitalny w zakresie działań informacyjno-edukacyjnych oraz doradczych i szkoleniowych w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł energii na obszarze związku.

Zmiany w ustawie o rewitalizacji

Celem zmian jest wyposażenie związku metropolitalnego w zadania mające na celu zapewnienie spójności działań gmin będących członkami związku metropolitalnego w zakresie zadań rewitalizacyjnych oraz koordynację procesów metropolitalnych, w szczególności wpływ na spójnością gminnych planów rewitalizacji ze strategią rozwoju metropolii. Udział związku metropolitalnego w roli interesariusza w procesie tworzenia gminnych planów rewitalizacji oraz później opiniowania projektu planu zapewni spójność działania jednostek samorządu terytorialnego na obszarze metropolitalnym oraz pozwoli na spójne planowanie zadań.

Zmiany w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

Proponowane zmiany mają na celu dostosowanie przepisów dotyczących federacji uczelni do oczekiwań zarówno polskiego środowiska akademickiego, jak i środowisk gospodarczych i samorządowych w polskich metropoliach policentrycznych. W ocenie tych środowisk obecne rozwiązania są przeregulowane i nie zapewniają uczelniom niezbędnego marginesu swobody decyzyjnej przy opracowywaniu wizji konkretnych federacji, tymczasem łączenie się polskich uczelni, często plasujących się poza rankingiem 1000 najlepszych uczelni świata, w silniejsze związki znacząco zwiększa ich potencjał innowacyjny i determinuje bardziej optymalne ulokowanie zasobów wewnętrznych. W połączeniu z chęcią liderów świata nauki, gospodarki i samorządu do rozpoczęcia ścisłej współpracy (wyrażoną w postaci uwzględnienia w katalogu zadań fakultatywnych związku metropolitalnego takich zadań jak polityka innowacyjna, wspieranie szkolnictwa wyższego i nauki oraz realizacja badań wdrożeniowych), daje to niezwykłą szansę na realizację idei złotego trójkąta – ścisłej współpracy władz publicznych – nauki – biznesu. Dzięki obecnym zmianom geopolitycznym Polska gospodarka ma szansę awansować do ligi najbardziej zaawansowanych technologicznie państw Europy. Aby było to możliwe, konieczne jest stworzenie skutecznych ram współpracy metropolitalnej. Najtrudniej jest to osiągnąć w metropoliach policentrycznych. Wyjątkową konieczność zmiany tych regulacji podkreślają powszechnie eksperci i szefowie wszystkich najważniejszych polskich jednostek badawczych ds. rozwoju regionalnego, w tym współautorzy i konsultanci poprzednich strategii rozwoju kraju, którzy w liście otwartym z 21 stycznia 2021 r. piszą: „Doświadczenia 30 lat odrodzonego polskiego samorządu terytorialnego pokazują, że brak właściwej, ustrojowej podstawy prawnej dla rozwoju wielkich miast był poważnym hamulcem w rozwoju polskich metropolii – przede wszystkim tych policentrycznych: górnośląskiej oraz trójmiejskiej. Wiemy już, że możliwości tworzenia porozumień oraz związków komunalnych nie wystarczą (...) Narastającego kryzysu gospodarczego, klimatycznego oraz problemów społecznych nie da się naprawić w formie dotychczasowych, nietrwałych form współpracy.”³

³ List otwarty 31 profesorów polskich jednostek badawczych, w tym przewodniczący i członkowie prezydium KPZK PAN: prof. T. Komornicki, prof. T. Markowski, prof. J. Zaucha, prof. P. Churski, dr hab. P. Śleszyński, czy też prof. I. Lipowicz

Współpraca związku metropolitalnego z federacją uczelni na terenie związku powinna być traktowana jako priorytet rozwojowy Polski, i jako taka powinna być wspierana przez rząd i władze państwowe. Tymczasem w obecnych uwarunkowaniach prawnych decyzja o utworzeniu federacji uczelni jest równoznaczna z akceptacją daleko idących i nie zawsze pożądanym zmian wchodzących w życie z dnia na dzień. Dane statystyczne potwierdzają niską atrakcyjność obecnej formuły federacji uczelni: w ciągu ponad czterech lat obowiązywania ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce („PSWiN”) powstały jedynie dwie federacje uczelni, w tym tylko jedna federacja uczelni publicznych. Nie doszło do utworzenia choćby jednej federacji uczelni nadzorowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego lub Ministerstwo Edukacji i Nauki – mimo niewątpliwego zainteresowania utworzeniem federacji w kilku krajowych ośrodkach akademickich. Ten stan rzeczy kontrastuje ze znaczącymi sukcesami konsolidacyjnymi w innych krajach europejskich.

Wśród biegnących procesów konsolidacji uczelni publicznych najbardziej zaawansowane i widoczne w przestrzeni publicznej są procesy obejmujące uczelnie badawcze (które uzyskały ten status w pierwszym konkursie programu Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza, dalej „IDUB”, rozstrzygniętym w roku 2019). Uczelnie te podnoszą, że przystąpienie do federacji zmieniłoby w sposób niekorzystny ich status – uzyskany i pielęgnowany dużym nakładem sił i środków.

Uchylenie ust. 7 w art. 165 zmierza do wyeliminowania przepisu, którego dyspozycja jest daleka od jednoznaczności. W komentarzu do tego przepisu zawartym w opracowaniu *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, Woźnicki Jerzy (red.), Warszawa 2019, nota 7 do art. 165, podkreśla się, że ustawa „nie zawiera wskazania przypadków lub przejawów działalności konkurencyjnej, pozostawiając ocenę w tym zakresie federacji i jednostce uczestniczącej”. Z drugiej strony niektóre spośród regulacji dotyczących federacji są w istocie implementacją ogólnej dyspozycji przedmiotowego ustępu (na przykład regulacje zawarte w art. 173 ust. 5 i 5a – por. odnośny komentarz w *ibid*), co wskazuje jednak na ograniczoną autonomię federacji i jednostek uczestniczących w zakresie interpretacji przedmiotowego przepisu. Niejasność zakazu konkurencji bardzo utrudnia wszechstronną ocenę sytuacji prawnej uczelni po utworzeniu federacji, co przyczynia się do obserwowanego braku gotowości uczelni do sfinalizowania procesów federalizacyjnych.

Proponowana zmiana w art. 166 ust. 4 pkt 3 zmierza do usunięcia wieloznaczności dyspozycji ust. 2 w art. 165 wynikającej z braku określenia zakresu znaczeniowego pojęcia „wspólnej realizacji zadań” przez jednostki uczestniczące. W ustawie brak jest również upoważnienia do określenia zakresu i zasad wspólnej realizacji zadań w statucie federacji. Proponowana zmiana wprowadza takie upoważnienie, dzięki czemu usuwa niejasności interpretacyjne dotyczące art. 165 ust. 2 i podkreśla autonomię podmiotów tworzących federację w zakresie wyboru zadań określonych w art. 165 ust. 2, które mają być realizowane wspólnie, jak również co do zasad wspólnej realizacji tych zadań. Proponowana zmiana pozostaje także w ścisłym związku z projektem zmiany w art. 173 ust. 1, która przewiduje wprowadzenie możliwości przeprowadzania ewaluacji jakości działalności naukowej dla federacji albo dla jednostek uczestniczących (alternatywa rozłączna), w miejsce dotychczasowego rozwiązania zakładającego przeprowadzanie ewaluacji jakości działalności naukowej wyłącznie dla federacji.

Potrzeba zmiany treści art. 166 ust. 4 pkt 7 jest konsekwencją podstawowych zmian, jakie proponuje się wprowadzić w PSWiN, tj. zmiany dotyczącej ewaluacji jakości działalności naukowej (dopuszczenie możliwości odrębnej ewaluacji dla jednostek uczestniczących – por. zmiana nr 3a) i powiązanej z nią zmiany dotyczącej różnego rodzaju uprawnień związanych z ewaluacją, w tym

uprawnień do kształcenia doktorantów oraz udziału w programach IDUB i „Regionalna inicjatywa doskonałości” („RID”) – por. zmiana nr 3b. Konsekwencją zmian 3a i 3b jest możliwość prowadzenia szkół doktorskich przez jednostki uczestniczące, podczas gdy odnośny punkt powinien mieć zastosowanie wyłącznie w przypadku szkół doktorskich prowadzonych przez federację, na co *explicite* wskazują dodane wyrazy („prowadzonej przez federację”).

Zmiany 3a i 3b zmierzają do usunięcia głównych przeszkód na drodze do finalizacji szeregu biegnących procesów konsolidacyjnych: bezwarunkowej dyspozycji o przeprowadzaniu ewaluacji jakości działalności naukowej wyłącznie dla federacji (art. 173 ust. 1) i bezwarunkowego przypisania federacji szeregu kluczowych uprawnień, w tym do udziału w programie IDUB (art. 173 ust. 2 – 8). Zmiana w art. 173 ust. 1 wprowadza delegację do rozstrzygnięcia w statucie federacji, czy ewaluacja ma być przeprowadzana odrębnie dla jednostek uczestniczących, czy łącznie dla całej federacji. Dodanie zaś w art. 173 po ustępie 1 nowego ustępu 1a ogranicza zastosowanie ust. 2 – 8 wyłącznie do sytuacji, w której statut federacji rozstrzyga o przeprowadzeniu ewaluacji dla federacji.

Odpowiednie zastosowanie art. 387–399, o którym mowa w art. 176 pkt 4, może mieć miejsce wyłącznie w przypadku, w którym federacja jest podmiotem uprawnień związanych z udziałem w programach IDUB i RID. Ponieważ zmiany 2a i 2b wprowadzają możliwość przyjęcia rozwiązania alternatywnego (jednostki uczestniczące jako podmioty tychże uprawnień), konieczne jest dodanie w art. 176 pkt 4 *in fine* proponowanych wyrazów: „jeśli ewaluację jakości działalności naukowej przeprowadza się dla federacji”. Jednocześnie proponowana zmiana obejmuje usunięcie w art. 176 pkt 4 *in fine* sformułowania: „z tym że środki finansowe otrzymane w ramach programów uczelnia przekazuje federacji”. Nałożenie na uczelnię (która stałaby się członkiem federacji) obowiązku przekazania federacji środków finansowych otrzymanych w ramach programów IDUB i RID należy uznać za sprzeczne z art. 389 oraz naruszające zasadę poszanowania wcześniej zawartych umów. Przedmiotowe środki otrzymuje bowiem uczelnia – w ramach umowy z Ministrem – na realizację planu, wykonywanego zgodnie z określonym w umowie harmonogramem; utrzymanie obowiązku przekazania przez uczelnię tych środków federacji prowadziłoby do sytuacji, w której uczelnia byłaby prawnie zobowiązana do kontynuowania realizacji umowy, natomiast pozbawiona należnych jej – na zasadzie wyłączności – środków na wykonywanie tej umowy.

IV. Założenia podstawowego aktu wykonawczego

Wejście w życie proponowanej ustawy nie będzie wymagało wydania aktu wykonawczego.

V. Konsultacje

Projekt ustawy był poddany konsultacjom i opiniowaniu dwukrotnie. Opinie i uwagi pozyskane w toku procedowania projektu ustawy o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Sejm IX kadencji, druk nr 646) pozostają aktualne. Opinie i uwagi dotyczące przedmiotowego projektu – pozytywne wobec inicjatywy – dotyczą zarówno projektowanej regulacji, jak i zmian, jakie zaszyły pomiędzy obiema wersjami dokumentu.

Nadesłane w ramach konsultacji opinie oraz uwagi zostały dołączone do wniosku. Wyniki konsultacji, oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe są przedstawione w Ocenie Skutków Regulacji. Do wniosku załącza się:

- stanowisko prezesa Rady OMGGS,
- uchwała poparcia Sejmiku Województwa Pomorskiego
- stanowisko Związku Gmin Pomorskich,

- stanowisko Związku Miast i Gmin Morskich,
- stanowisko Stowarzyszenia Żuławy,
- stanowisko Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Gdańsku,
- stanowisko Związku Uczelni Wyższych w Gdańsku im. D. Fahrenheita,
- stanowisko Pracodawców Pomorza,
- stanowisko Związku Stowarzyszeń Pomorska Sieć Leader,
- stanowisko Agencji Regionalnego Monitoringu Atmosfery Gdańsk-Gdynia-Sopot (fundacji ARMAG)
- stanowisko Instytutu Metropolitalnego,
- stanowisko Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego,
- list otwarty 31 profesorów polskich jednostek badawczych ds. rozwoju regionalnego, w tym przewodniczącego i członków prezydium Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk: prof. Tomasz Komornicki, prof. Tadeusz Markowski, prof. Jacek Zaucha, prof. Paweł Churski, dr hab. Przemysław Śleszyński, czy też prof. Irena Lipowicz;
- stanowisko prezesa zarządu Stowarzyszenia Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot.

Dodatkowo do wniosku załącza się wcześniejsze opinie korporacji samorządowych:

- stanowisko Unii Metropolii Polskich,
- stanowisko Zarządu Związku Gmin Wiejskich RP.

VI. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projekt ustawy nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.